

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Magdaléna Sedláková

Organizace dětského tábora z pohledu hlavního vedoucího

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce a uvedla všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D., za její cenné rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytla. Děkuji svému manželovi a všem svým blízkým za obrovskou podporu a trpělivost při studiu. Také bych chtěla poděkovat táborovým přátelům za jejich čas při poskytnutí rozhovorů

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Pedagogika volného času	7
1.1 Vymezení pojmu.....	7
1.2 Pojem volný čas.....	7
1.3 Volný čas, únava a odpočinek	8
1.4 Volný čas dětí a mládeže	9
1.5 Pedagog volného času.....	10
2 Hra jako hlavní metoda zážitkové pedagogiky.....	11
2.1 Principy zážitkové pedagogiky	11
2.2 Hra	12
2.3 Principy zážitkové pedagogiky	13
2.4 Příprava a organizace her.....	14
3 Dětský tábor.....	16
3.1 Legislativa spojená s letními tábory	16
3.1.1 Umístění zotavovací akce a prostorové podmínky	16
3.1.2 Ubytování, vybavení a úklid prostorů.....	17
3.1.3 Zásobování vodou, odstraňování vodních odpadů a nakládání s odpadními vodami	17
3.1.4 Stravování.....	17
3.1.5. Režim dne.....	18
3.2 Klasifikace táborů	18
4 Pracovníci zotavovacích akcí	19
4.1 Hlavní vedoucí	19
4.2 Oddílový vedoucí.....	21
4.3 Praktikant	22
4.4 Hospodář	22
4.5 Kuchař.....	23
4.6 Zdravotník.....	23
PRAKTICKÁ ČÁST	25
5 Výzkumné šetření	25
5.1 Charakteristika dětského tábora farnosti Laškov.....	25

5.2 Metodologie výzkumu	26
5.3 Cíl výzkumu a jeho výzkumné otázky	26
5.4 Výzkumná metoda	26
5.4.1 Polostrukturovaný rozhovor	27
5.4.2 Otevřené kódování	27
5.5 Volba respondentů	27
5.6 Příprava a realizace výzkumu	28
6 Výsledky výzkumu a diskuse	50
Závěr	53
Seznam zkratk	54
Seznam použitých zdrojů	55
Seznam tabulek	58
Seznam obrázků	58
Anotace	59

ÚVOD

Výběr tématu mé bakalářské práce nebyl náhodný. Už jako dítě jsem absolvovala nespočet táborů, na které moc ráda vzpomínám. Poté jsem na táborech pokračovala v roli praktikantky a nyní v roli vedoucí. Před pár lety si můj manžel dodělával kurz hlavního vedoucího na tábor. Jakmile jsem uviděla, kolik organizačních náležitostí a právních předpisů musí hlavní vedoucí vykonávat, tak mě tohle téma ještě více zaujalo a začala jsem se o něho více zajímat.

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě zpracovaných dat zjistit, jak probíhá, a jak by podle vedoucích měla probíhat kvalitní příprava a organizace tábora.

V teoretické části se nejprve budu věnovat *Pedagogice volného času*, kterou považuji za důležitou k tématu, které jsem si zvolila. Dále přiblížím téma *Hra jako hlavní metoda zážitkové pedagogiky*. Tohle téma mi přišlo stěžejní pro moji bakalářskou práci, protože si trůfám říct, že bez her se neobejde žádný tábor. V další podkapitole vymezím *Legislativu k pořádání táborů*, kterou by měl znát každý, kdo chce dělat hlavního vedoucího zotavovací akce. Na závěr se v teoretické části zaměřím na *Pracovníky zotavovacích akcí*, ve které přiblížím jejich důležitost, práva a povinnosti pro bezpečný chod tábora.

V praktické části bakalářské práce provedu výzkumné šetření formou polostrukturovaných rozhovorů, jejichž odpovědi budu později kódovat. Cílem rozhovorů bude analyzovat odpovědi respondentů a dospět k výsledku, co udělat pro to, aby byl tábor co nejlepší a jeho realizace byla co nejvíce úspěšná. Přeci jen, hlavní vedoucí je zodpovědný za celý chod tábora a jeho úspěšnou realizaci.

Ráda bych bakalářskou práci inspirovala všechny začínající vedoucí, ale především hlavní vedoucí, k úspěšné realizaci tábora. Budu ráda, pokud moje bakalářská práce bude mít přínos pro organizaci dalších táborů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Pedagogika volného času

Každý z nás vnímá pojem volný čas trochu jinak. U někoho tento pojem vyvolá pocit odpočinku, relaxace či znovunabytí sil. Ostatní jedinci mohou mít tento pojem spojený s nedostatkem času nebo naopak s množstvím volného času, se kterým neumí naložit. V této kapitole si přiblížíme definice pojmu pedagogika volného času, pojem volný čas, ale také únavu a důležitost odpočinku. V závěru kapitoly se také zabývám volným časem dětí a mládeže, a pedagogem volného času.

1.1 Vymezení pojmu

Hofbauer (2010, s. 46) popisuje pedagogiku volného času jako: „... vědní pedagogickou disciplínu, která se zabývá činností člověka v jeho volném čase jako specifické součásti života a informálním a neformálním působením. Věnuje se rozborům a řešením základních otázek s cílem pozitivně utvářet osobnost člověka.“

Pedagogika volného času se u nás objevila již na konci šedesátých letech 20. století. Jako vědecký obor se pedagogika volného času ukotvila až po roce 1990. Břetislav Hofbauer byl prvním pedagogem Československa, který se začal zabývat systematickému vymezení pedagogiky volného času. Jako první pojmenoval pedagogiku volného času jako disciplínu, která se zabývá oblastí volného času (Kaplánek, 2012).

Hofbauer (2004) uvádí, že pedagogika volného času analyzuje dosavadní vývoj určitých oblastí, harmonizuje jejich řešení, vnáší do nich nové podněty a iniciativy. Děti a mladí lidé by se měli za pomoci dospělých, a poté samostatně, učit volit správné vhodné aktivity a realizační způsoby a zvládat je tak, aby byly ve prospěch rozvoje jich samých, jejich společnosti, přírody a sociálního okolí.

1.2 Pojem volný čas

Na volný čas se můžeme dívat z několika různých hledisek. Můžeme se zamyslet nad tím, co volný čas vlastně je, odkud se bere a jak ho vnímáme. Abychom z filozofického hlediska

pochopili pojem „čas“ jako takový, musíme se odkázat na starořeckou terminologii, která uvádí dva termíny. První z termínů je chronos, čas, který trvá, probíhá, je určitý. Druhým termínem je kairos, který označuje vhodnost, správnou míru, přesný nebo kritický stav. Kairos je tedy vhodný a pravý čas, který přichází sám a jedinec si ho nemůže nijak vynutit (Kaplánek, 2012).

„Čas je základní dimenzí, velkou jistotou a šancí lidského života. ... Časové vymezení jeho života předpokládá a vyžaduje, aby člověk usiloval o to, čas svého života zhodnocoval co nejlépe, a v tomto směru jednal aktivně.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 10).

Podle Hofbauera (2004) se volný čas vymezuje jako ten, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností. Charakterizuje ji jako činnost, do které člověk vstupuje s určitým očekáváním a účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí. Tato činnost přináší člověku příjemné zážitky a uspokojení.

Volný čas lze definovat v širším slova smyslu nebo v užším slova smyslu. Veškerý čas, který je mimo naši pracovní dobu, tedy včetně péči o vlastní tělo, cesta do školy a do práce, spánek, jídlo apod. můžeme označit za volný čas v širším slova smyslu. Naopak volný čas v užším slova smyslu označujeme jako čas, který nezahrnuje veškeré časové úseky spojené se školou nebo prací, jako např. cestu na určité místo nebo různé činnosti, které má jedinec zakotvené v denním programu (Kaplánek, 2012).

1.3 Volný čas, únava a odpočinek

Volný čas je považován za nejcennější čas, protože zůstává jako svobodná volba činnosti. Člověk ve svém životě potřebuje mít smysluplně využitý čas, který mu zajistí prožitek, ve kterém si uvědomí své možnosti, předpoklady a svoji existenci.

Jakákoliv dlouhotrvající lidská činnost člověka unavuje. Běžná únava se odstraní odpočinkem. Jestliže se však únava odpočinkem neodstraní, prohlubuje se k tzv. chronickému stavu. Tyto následky nejsou krátkodobé a je zapotřebí speciální léčby. Neměli bychom si zaměňovat únavu s ochablostí, které mohou vzniknout ze špatného vzduchu, neshod se spolupracovníky, z velkého tepla aj. Tyto okolnosti sice zvyšují únavu, ale nejsou hlavními spouštěči únavy. Pokud bude jedinec trvale přetěžován, dojde ke vzniku chronické únavy. Její vznik má několik projevů a etap nástupu (Spousta, 1996).

Podle Spousty (1996, s. 18) můžeme únavě předejít:

- Přiměřenou délkou činností.
- Přiměřenou náplní (obsahem).

- Změnou druhu vykonávané činnosti.
- Dobrou organizací prováděných aktivit.
- Vytvářením potřebných dovedností a návyků.
- Zavedením režimu činností a odpočinku.
- Respektováním individuálních biorytmů.
- Včasným a správným zařazováním přestávek.
- Respektováním pracovního tempa.
- Pravidelným pohybem venku.
- Pravidelným a přiměřeným spánkem v klidném prostředí.
- Odstraňováním strachu, obav, nesamostatnosti a nepříjemných a nic neřešících rozhovorů.

Pro správný tělesný a duševní vývoj, zdravotní stav, udržení práce schopnosti a svěžesti u dětí, mládeže a dospělých má velký význam odpočinek. Psychická odolnost člověka má své meze, je individuální a není nevyčerpatelná. Pedagog volného času by měl jít dětem příkladem a vychovávat děti a mládež ke správnému odpočinku. Na toto téma je vhodné využívat vhodné situace a rozhovory. Existuje hodně způsobů odpočívání a trávení volného času při kterých by nikdy neměl chybět pocit uvolnění (Spousta, 1996).

1.4 Volný čas dětí a mládeže

„Děti a mladí lidé realizují své volnočasové aktivity sami nebo se zúčastňují těch, které v jejich zájmu a za jejich spoluúčasti připravují dospělí.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 26).

Na volnočasových aktivitách si děti a mladí lidé osvojují nový obsah a získávají novou sociální zkušenost. V rozvíjení jejich výchovy jim pomáhají dospělí, kteří mezi nimi působí a jsou odpovědní za určitou činnost. Rozvíjí jejich výchovu prostřednictvím volného času a touto výchovnou zkušeností obohacují i sebe (Hofbauer, 2004).

Podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2010, s. 7): *„Některé děti a mladí lidé volný čas smysluplně využívat nemohou; s přitažlivou nabídkou se neseťkávají, protože neexistuje nebo k nim nepronikne.“*

Sociální a finanční problémy mohou být další příčinou, jelikož některé aktivity vyžadují určité prostředky, a tak se pro některé rodiny mohou stát nedosažitelnými. Tak se volný čas dětí a mládeže ochuzuje, neodpovídá ambicím člověka a jejich předpokladům. Ve vážných případech se jejich volný čas může přetvořit v přežívání, prázdnotu a stává se nudou.

Další část jedinců svůj volný čas ani využít neumí. Trpí nezájmem, malou sebedůvěrou, nebo nemají dostatečnou motivaci. Přibližují se k tomu, že svůj čas věnují individuálním činnostem, nebo podlehnou negativním závislostem. K ostatním se chovají lhostejně, agresivně, netolerantně a xenofobně. Projevuje se také opačný problém. Jedná se o jedince, kteří svůj volný čas odmítají, stávají se workoholiky a přetrvávají v intenzivní pracovní činnosti, kterou naplňují velmi intenzivně (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2010).

1.5 Pedagog volného času

Existuje mnoho definic popisujících pedagoga volného času, avšak u hodně z nich můžeme najít určité podobnosti. Například Spousta (1996, s. 7) popisuje pedagoga volného času jako toho, kdo: „...*Reprezentuje takový druh výchovného pracovníka, který je schopen výchovně působit v prostoru volného času všech věkových, sociálních, profesních, národnostních a náboženských vrstev a skupin.*“ Vážanský a Smékal (1995, s. 80) zase chápou pedagoga volného času jako: „...*Druh pracovníka, který je činný v obytném prostředí, oblasti blízké rekreace, stejně jako ve sféře dovolených. Je k dispozici pro všechny věkové a profesionální skupiny, náleží všem sociálním vrstvám a slouží k setkání lidí různých národností.*“ S další definicí nás seznamuje Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 130), kteří uvádí, že: „*Podle zákona o pedagogických pracovnících je pedagogický pracovníkem osoba, která vykonává přímou vyučovací, výchovnou, speciálněpedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost. Předpokládá se přímé působení na vychovávaného, vzdělávaného jedince.*“

Pedagog volného času spadá do oblasti výchovy ve volném čase, díky své pracovní činnosti, která bývá označována za neformální. Mezi hlavní znaky se řadí dobrovolnost na výchovných činnostech. U pedagogů volného času převažuje neformální autorita, motivace jedinců k daným činnostem a nutnost imponovat (Hájek, Hofbauer, Pávková 2008).

2 Hra jako hlavní metoda zážitkové pedagogiky

Hru bych přiřadila k nejdůležitější potřebě dítěte pro jeho vývoj, socializaci a celkový rozvoj. V této kapitole se zaměříme na principy zážitkové pedagogiky a na hru a její postavení v zážitkové pedagogice. Na konci kapitoly si vymezíme popis a kritéria hry a přípravu a organizaci her.

2.1 Principy zážitkové pedagogiky

Zážitkovou pedagogiku můžeme považovat za jednu z nejdůležitějších konceptů pro práci s hrou. V České republice se začala rozvíjet zážitková pedagogika po roce 1989. Velký krok udělala především Prázdninová škola Lipnice, která vytvořila svobodné sebepoznávání, které bylo založeno na vlastních metodických postupech a jejich hrách. Tyto metody se pyšní velkou oblibou v celé republice (Činčera, 2007).

Činčera (2007) radí mezi principy zážitkové pedagogiky:

- Cyklus učení prožitkem
- Flow
- Komfortní zónu
- Princip dobrovolnosti

Bude následovat postupné analyzování těchto principů.

Cyklus učení prožitkem – Kolbův cyklus:

Obrázek č. 1: Kolbův cyklus učení

Jedná se o čtyřstupňový cyklus, který je rozdělen na dvě odlišné dimenze. Každá dimenze představuje dva protichůdné směry. Konkrétní aktivita vychází ze zkušeností každého z jedinců a představuje jejich zapojení do společného úkolu. Ohlédnutí a reflexe následuje po skončení

konkrétní aktivity a má připomenout klíčové momenty příběhu. V dalším kroku dochází k zobecnění aktivity, ve které hledáme to, co bychom mohli v budoucnu zopakovat, nebo čeho se vyvarovat. Aktivní zkoušení představuje formulaci plánů změn (Hanuš, Chytilová, 2009).

Podle Činčera (2007) znamená flow: „*Ponoření účastníků do fiktivní situace, při které se mění subjektivní vnímání času, emoce i vzájemné jednání účastníků...*“ (Činčera, 2007, s. 17). Pokud je samotná výzva s dovednostmi nad kritickým prahem, mělo by se tehdy dostavit flow. Jestliže jsou však dovednosti vyšší, dostaví se nuda. Pokud jsou dovednosti nižší, tak se objeví nuda. Ve stavu flow by se měly otevřít tři složky. Jedná se o koncentraci, zájem o aktivitu a samotná zábava propojená s uspokojením (Činčera, 2007).

Komfortní zóna: „*Je bezpečná, známá, pohodlná a předvídatelná*“ (Franc, Sobková Zounková, Martin, 2007, s. 28). V této oblasti bychom se měli cítit dobře a neměli bychom se chtít vzdát naší komfortní zóny. K rozšiřování komfortní zóny může docházet při čelení novým zkouškám a výzvám. Daný úkol by se měl projevovat tak, aby v něm nebylo nebezpečí ale spíše zajímavě prožité dobrodružství (Franc, Sobková Zounková, Martin, 2007).

U principu dobrovolnosti by si jednotlivci měli sami vybrat, zda danou aktivitu či výzvu chtějí dělat, či nikoliv. Vedoucí by měli nést odpovědnost a sami se dané aktivity účastnit bez rozvíjení tlaku na okolí (Činčera, 2007).

2.2 Hra

Hra působí na vývoj každého jedince od narození. Měla by být činností spontánní a dobrovolnou. Na otázku, co je to hra existuje mnoho definic. Huizinga (1971, s. 33) definuje hru takto: „*Hra je dobrovolná činnost, která je vykonávána uvnitř pevně stanovených časových a prostorových hranic, podle dobrovolně přijatých, ale bezpodmínečně závazných pravidel, která má svůj cíl v sobě samé a je doprovázena pocitem napětí a radosti a vědomím jiného bytí, než je všední život.*“ S další definicí nás seznamuje filozof E. Fink: „*Životní impuls svébytné hodnoty a vlastního řádu, je tak i pěstována, je chápána jako lék proti civilizačním škodám novodobé technokracie, je vychvalována jako omlazující a život obnovující síla.*“ (Spousta, 1996, s. 22). Bezchleba (2013, s. 17) zase ve své publikaci uvádí, že: „*Hra je zdrojem neopakovatelné radosti. Uplatňují se v ní všechny složky duševního života: rozum, city, fantazie. Hra rozvíjí princip volby. Tím, že u ní můžeme volit a rozhodovat, rozvíjí se naše lidská osobnost. Při hře poznáváme sebe sama a objevujeme druhé.*“

Dříve byla hra často spojována pouze s dětmi a mládeží a byla opomíjena ve výchově dospělých. Získané poznatky z dětských her lze však zobecnit a přenést na hru dospělých.

Člověku přináší hra radostné prožitky, utváří etické a mravní postoje a má pozitivní vliv na duševní i tělesný rozvoj. Při hře rozvíjíme své schopnosti, uspokojujeme své zájmy a potřeby, vzděláváme se a mimo jiné taky nabýváme řadou vědomostí, dovedností a návyků. Hra je nezastupitelná ve výchově a vzdělávání člověka (Spousta, 1996).

2.3 Principy zážitkové pedagogiky

Abychom dětem mohli nabídnout hru, musíme ji mít předem promyšlenou. Hanuš a Chytilová (2009) ve své knize uvádějí popis a kritéria her z několika částí:

- Libreto udává hře příběh a zaměřuje se na určitou oblast a atmosféru hry.
- Motivace neboli aktivace hry, při které vtáhneme hráče do děje.
- Pravidla hry popisují celou strukturu konání hry (kdy, kde jak...).
- Metodické poznámky jsou vhodné pro zaznamenání si důležitých informací na uvádění her.
- Název hry by měl být zajímavý, aby vtáhnul účastníky do děje – sám název může být vhodnou motivací.
- Autor nebo pramen jedná se o zdroj (film, myšlenka, hypotéza...).
- Fyzická zátěž fyzické nasazení, kterého lze dosáhnout při hře (žádné – vyčerpávající).
- Psychická zátěž psychické nasazení, kterého lze dosáhnout při hře (žádné – vyčerpávající).
- Čas na přípravu je určený k přímé přípravě hry a není zde započítán přípravný čas a promyšlení hry.
- Instruktorů na přípravu a hru počet instruktorů nutných k přípravě a zabezpečení hry.
- Čas na hru je potřebná doba na realizaci hry. Hry můžeme rozdělit do různých časových úseků.
- Počet hráčů vymezení minima a maxima účastníků hry.
- Věková kategorie hry jsou určeny pro různé věkové kategorie.
- Prostředí vhodné místo pro realizaci hry (louka, les, pole...) a její specifickém charakteru (velikost, denní doba, vodní plocha...).
- Denní doba některé hry jsou vhodné pro jinou část dne (dopoledne, odpoledne, večer...).
- Roční období, ve kterém období je realizace hry vhodná.
- Materiál seznam potřebných věcí pro úspěšnou realizaci hry (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 118-120).

2.4 Příprava a organizace her

Drahanská (2020) ve své publikaci uvádí, že při učení prožitkem potřebujeme vědět, že každá hra má čtyři vrstvy, které od sebe budeme umět odlišovat. V první vrstvě budeme moci hru upravovat tak, aby motivovala určitou skupinu, ve druhé budeme moci upravovat její obtížnost, ve třetí měnit její cíl a v poslední – čtvrté budeme správně vybírat.

- Forma hry – jedná se o stylizaci hry, formu uvedení a její realizaci. Měli bychom si ujasnit, zda se bude jednat o hru venkovní, vtipnou, roztomilou atd. a zda k ní budeme potřebovat určitý materiál např. hudbu, kulisy či různé pomůcky.
- Herní pravidla – jde o souhrn pokynů, které je potřeba dodržovat. Vymezují rámec, který je potřeba dodržovat. Pravidla lze různě měnit a upravovat, musí být však v dané chvíli schválena všemi zúčastněnými.
- Herní cíl – cílem je zjistit, o co ve hře jde, čeho mají účastníci docílit.
- Herní princip – „*Herní princip je základní mechanismus, na kterém je hra založena, a právě ten bude tvořit nejpevnější pojítko mezi hrou a pedagogickým záměrem, kvůli kterému hru vybíráme.*“ (Drahanská 2020, s. 95).

Jakákoliv hra musí předem stanovit jasný plán a cíl. Spousta (1996) uvádí, že pro dosažení úspěšného cíle máme mnoho zásad, mezi hlavní patří:

1. Přípravovat hru vzhledem k účastníkům a respektovat jejich složení.
2. Je důležité znát prostředí, ve kterém se má daná hra odehrávat.
3. Dodržovat stanovená pravidla.

Hra je základní a nejdůležitější oddílovou činností. Hra musí mít svá pravidla a někoho, kdo ji řídí. Osobnost vedoucího a jeho uvedení her, pozorování a hodnocení je pro pedagogické výsledky hry rozhodující. Vedoucí musí pozorovat, hodnotit, popř. odstraňovat nevhodné chování dětí. Hra je mnohokrát těžší a náročnější na přípravu, než je pak její samotný děj. Vedoucí by měl dětem umožnit hru za jakýchkoliv okolností (Bezchleba, 2013).

Hry bychom měli hrát naplno s motivujícím vystupováním a zaujetím. Příprava a organizace hry je dovednost, kterou se lze nacvičit a natrénovat. Je potřeba být neostýchavý a předstoupit před hráče s připravenou hrou. Po jejím zakončení by měl vedoucí požádat o zpětnou vazbu, vyslechnout ji a registrovat všechny chyby. Každý instruktor není ochoten si chyby připustit, přitom právě z chyb se může poučit a pokusit se o nápravu.

Výklad pravidel může být také součástí motivace. V hlavě bychom si měli přehrát průběh každé hry, a to od začátku až do konce. Pokud máme pravidla precizně sestavena, můžeme uvažovat o jejich předání. Jako motivaci můžeme použít: úvodní scénku která nás vtáhne do děje, vyjádření libreta, nebo stručný popis který bude rozvíjet fantazii hráčů. Pravidla hry můžeme umístit hráčům na takové místo, aby je měli neustále na očích. Můžeme je však přednést pouze ústně, nebo pravidla namnožíme pro každého hráče (Hrkal, Hanuš, Sobková Zounková, 2013).

3 Dětský tábor

V České republice můžeme najít pestrou nabídku dětských táborů. Rodiče dětí mají možnost si zvolit tábor z široké nabídky zaměření, délky, ceny, místa a formy pobytu.

Pod pojmem dětský tábor si určitě každý z nás něco představí. Většinou by se mělo jednat o činnost, která je provozována o prázdninách mimo domov dětí a pod dohledem kvalifikovaných pracovníků. Tato činnost by měla děti seberealizovat a být odpočinkem od stereotypních dní. Děti by si měly z tábora přivést spoustu zážitků, zkušeností a znalostí, naučit se řešit různé problémy, a především získat nová přátelství.

Obecná definice dětského tábora neexistuje. V různých publikacích se však můžeme dočíst, že se dětský tábor přiřazuje k zotavovací akci, která se řídí konkrétními normami. Podle Zákona č. 258/2000 Zotavovací akcí rozumíme organizovaný pobyt, kterého se účastní minimálně 30 a více dětí ve věku do 15 let s dobou trvání minimálně 5 dní. Jestliže tábor nesplňuje daná kritéria, v zákoně spadá pod tzv. *jiné podobné akce, ostatní akce pro děti* (Zákon č. 258/2000 Sb.).

3.1 Legislativa spojená s letními tábory

Nyní si uvedeme základní vyhlášky a předpisy, které by si měl osvojit každý hlavní vedoucí zotavovací akce. Budeme vycházet z vyhlášky č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů vyhlášky č. 148/2004 Sb.

3.1.1 Umístění zotavovací akce a prostorové podmínky

Zotavovací akci nesmíme umístit na území, kde by se mohlo vyskytovat znečištěné ovzduší, které překračuje daný limit. Dále nesmí překročit hygienický limit hluku pro chráněný venkovní prostor. Na území, kde chceme pořádat zotavovací akci musí vést přístupová cesta.

Z hlediska ubytování můžeme zotavovací akci pořádat ve stavebách nebo ve stanech. Pro každý typ ubytování platí jiná pravidla ubytování. Umývárna musí být vybavena min. 1 umyvadlem na 5 dětí s tekoucí vodou a jejím odtokem mimo místo osobní očisty. Také musí být zajištěna minimálně 1 sprchová růžice na 30 dětí. V umývárně musí být zachována intimita a být oddělená podle pohlaví. Povinností je zajistit účastníkům zotavovací akce alespoň jednou

za týden možnost koupání nebo sprchování v teplé vodě. Taktéž musí být podle pohlaví odděleny i záchody, které se zřizují v počtu 1 záchod na 15 dětí.

3.1.2 Ubytování, vybavení a úklid prostorů

Dle vyhlášky děti ubytováváme odděleně podle pohlaví – výjimkou jsou případy, kdy se společným ubytováním souhlasí zákonný zástupce dítěte. Zdravotníkovi se zajistí ubytování v blízkosti ošetrovny s izolací. Děti smí použít patrové lůžko od 7 let věku, které musí být bezpečné proti pádu a mít nepropustnou podložku pod matrací. Před zahájením, v průběhu a po skončení zotavovací akce musí být důkladně uklizeny všechny obývané prostory. Musí být prováděn denní úklid všech prostor zotavovací akce, který mohou provádět i děti pod dohledem jiné osoby, výjimkou je čištění záchodů.

3.1.3 Zásobování vodou, odstraňování vodních odpadů a nakládání s odpadními vodami

Pitná voda, která musí být zabezpečena na každé zotavovací akci musí splňovat hygienické požadavky podle právního předpisu. Musí jí být dostatek k pití, čištění zubů, osobní hygieně, mytí nádob, vaření a čištění pracovních ploch v kuchyni. V případě dovozu pitné vody musí být voda v čistě uzavíratelných nádobách a uložena ve stinném a chladném místě.

S odpady je možno zacházet pouze za podmínek, že budou v uzavíratelných nádobách, které lze dezinfikovat a čistit, nebo v jednorázových plastových obalech. S těmito odpady je možno zacházet pouze za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.

3.1.4 Stravování

Prostory ke stravování musí být zastřešené a zabezpečené před nepříznivými vlivy. V prostorech pro přípravu stravy se nesmí vzájemně negativně ovlivňovat provádění čistých a nečistých činností. Pracovní plochy musí být řádně odděleny, příslušně označeny a být z vhodného materiálu pro styk s potravinami. Mělo by se provádět pravidelné čištění a dezinfikování pracovních ploch a nádobí. Při mytí nádobí se musí oddělit kuchyňské od jídelního. Skladování potravin se nesmí vzájemně ovlivňovat a musí být skladovány v podmínkách stanovených výrobcem nebo právním předpisem. Pro děti musí být denně zajištěna snídaně která je doplněna teplým nápojem, přesnídávka, oběd, svačina, večeře. Z hlavních jídel musí být alespoň jedno teplé. Zdravotník se podílí na stavbě jídelního lístku.

Po celý den musí být k dispozici voda či jiný nápoj v nádobách s výpustným kohoutem, nebo v originálních balení. Při přípravě stravy před jejím tepelným zpracováním se smějí podílet i děti za předpokladu dozoru jiné osoby a souhlasu zdravotníka.

3.1.5. Režim dne

Režim dne musí odpovídat zdravotnímu stavu a věku dětí. Musí být vymezena doba pro spánek, stravování a osobní hygienu. Na zotavovací akci musí být třetí den vyhrazen odpočinku, pokud dny předcházející byly pro děti fyzickou zátěží, která musí být přiměřena věku dítěte. Dozor kontroluje dodržování osobní hygieny dětí a kontrole jejich lůžkovin, obuvi a oblečení. Dohled při koupání dětí může vykonávat pouze osoba, která je schopna zajistit pomoc tonoucími. V zimních měsících nesmí fyzická aktivita dětí přesáhnout 6 hodin denně.

3.2 Klasifikace táborů

Tábory můžeme rozdělit na dva typy: zimní a letní. Tyto typy můžeme dále rozdělovat na další kategorie, kterých je mnoho (Nejedlý, 1992).

Burda a Šlosarová (2008) dělí dětské tábory na:

- Stálé tábory – výraz stálý tábor znamená, že pobyt je po celou dobu na jednom místě (stálá chata, stálé tábořiště).
- Putovní tábory – jedná se o pobyty, kde účastníci vystřídají vícero tábořišť. Jedná se o tábory vodní, pěší, cykloturistické.
- Příměstské tábory – nabízí účastníkům program po celý den bez noclehu.
- Hvězdicové tábory – při tomto typu tábora dochází k několikadenním výletům do okolí základny.

Burda a Šlosarová (2008) dále rozdělují typy táborů na:

- Běžné – tento typ táborů navštěvují běžné děti a mládež.
- Integrované – jsou vhodné také pro děti a mládež z rizikových skupin a dětských domovů, kdy je alespoň 20 % účastníků z téhle odlišné populace.
- Ozdravné – pouze pro děti, které jsou zdravotně postižené.

4 Pracovníci zotavovacích akcí

V této kapitole se seznámíme s pracovníky, kteří jsou nezbytní pro chod zotavovací akce. Přiblížíme si jejich práva a povinnosti pro bezpečný a úspěšný chod tábora. Na každém táboře musí být minimálně 2 osoby starší 18 let. Zmíníme se o funkcích:

- Hlavního vedoucího
- Oddílového vedoucího
- Praktikanta
- Hospodáře
- Kuchaře
- Zdravotníka

4.1 Hlavní vedoucí

Jedná se o člověka, který na sebe bere veškerou zodpovědnost. Hlavní vedoucí by měl mít praxi nejenom s dětmi a mládeží, ale i praxi a zkušenosti s prací oddílového vedoucího. Hlavní vedoucí musí být starší 18 let, dokonce se doporučuje osoba starší 21 let. Hlavní vedoucí musí být seznámen s právními předpisy a měl by se orientovat ve všech organizačních náležitostech (Burda, Šlosarová, 2008, s. 15).

Hlavní vedoucí zotavovací akce je povinen absolvovat kurz odborné přípravy hlavního vedoucího dětských táborů, který je zakončen zkouškou a získáním osvědčení pro vykonávání funkce hlavního vedoucího dětského tábora.

Mezi jeho základní povinnosti patří: seznámit se s místem konání tábora, popř. jeho vybavením, příprava celkového programu tábora, vedení ostatních pracovníků, osvojení si potřebných právních a jiných předpisů pro výkon své funkce a tyto předpisy dodržovat a kontrolovat ostatní pracovníky tábora, kontrolovat zajištění zdravotnické péče, dohlížet na činnost vedoucích a celkový chod tábora, řádné vedení dokumentace a zajištění bezpečnosti všem účastníkům tábora (Bezchleba 2012).

Burda a Šlosarová (2008) ve své knize uvádí, že hlavní vedoucí zodpovídá za: „... plnění všech hygienických a bezpečnostních předpisů, za práci všech lidí, za provoz, tzn. za zásobování v kuchyni, marodku i hospodaření na táboře.“ (Burda, Šlosarová, 2008, s. 16).

Hlavní vedoucí by se měl seznámit se všemi pracovníky tábora ještě před zahájením samotného tábora. Na před táborových schůzkách by měly být probrány společná pravidla spolupráce, komunikace a povinnosti každého pracovníka (Harmach a kol., 2004).

Před uskutečněním tábora musí hlavní vedoucí řádně proškolit všechny pracovníky o bezpečnosti a hygieně při práci s dětmi a mládeží. Povinnost hlavního vedoucího je komunikovat se všemi pracovníky tábora a vést celý výchovný proces (Burda, Šlosarová 2008, s. 16).

Bezchleba (2012) rozděluje práci hlavního vedoucího do tří úseků:

1. Přípravné období – v tomto období, které začíná ihned po skončení předešlého tábora musí hlavní vedoucí zajistit lokalitu pro konání nového tábora. Je dobré si vybranou lokalitu dopředu dostatečně prozkoumat, abychom měli představu, jaké možnosti nám lokalita nabízí. To je důležité pro výběr nového tématu a celkové činnosti tábora. Dále musí zjistit kapacitu tábora a přípravu přihlášek. Od toho se odvíjí počet oddílů a ostatních pracovníků tábora. Dalším krokem je zpracování plánu, výběr tématu a nastínění celotáborové hry. V přípravné fázi tábora zajistí hlavní vedoucí potřebný počet oddílových vedoucích a praktikantů, které musí zaškolit a seznámit se všemi potřebnými informacemi. To stejné platí i se zajištěním ostatních pracovníků (kuchař, hospodář, kuchař, zdravotník). V období před začátkem tábora musí mít hlavní vedoucí nachystané potřebné dokumenty a tiskopisy. Před odjezdem musí rozdělit všechny děti do příslušných oddílů a přiřadit k nim oddílového vedoucího a praktikanta. Také musí naplánovat rozdělení dětí k ubytování. Důležité je také vypracovat předběžný rozpočet tábora, s kuchaři naplánovat jídelníček a se zdravotníkem projít případné zdravotní problémy dětí. Musí zajistit dopravu všech účastníků tábora a zaznamenat inventář a materiál potřebný na tábor.
2. Průběh tábora – začíná pro hlavního vedoucího příjezdem všech účastníků na místo a převzetím základny. Od této chvíle se ukáže kvalita přípravného období. Jak už bylo výše zmíněno, hlavní vedoucí nese odpovědnost za všechny a za všechno. Během tábora musí zajistit, aby celotáborová činnost byla kvalitní, bez úrazů a aby všichni svědomitě plnili své povinnosti. Hlavní vedoucí musí také kromě organizování zajistit veškerou potřebnou papírovou práci, do které patří: kontrola hospodaření, mimořádné události, denní hlášení, zápis kontrol apod. Důležitou součástí programu dne jsou také denní nástupy, na kterých se oddíly dozvídají organizační záležitosti, vyhlášení výsledků, pochvaly či tresty. Na závěrečném nástupu tábora by hlavní vedoucí neměl zapomínat na pochvalu dětí a všech pracovníků tábora.

3. Závěr a hodnocení tábora – k závěru tábora patří celkové zhodnocení a uzavření táborové dokumentace. Zhodnocení jídelníčku s kuchaři, vyhodnocení rozpočtu s hospodářem a sepsání zdravotních úrazů či průběhů se zdravotníkem.

„...Práce hlavního vedoucího není nic jednoduchého. Je to mnoho různorodých činností, které málokdo vidí, a hlavně málokdo ocení. Kromě základních znalostí z pedagogiky, psychologie, sociologie a právních předpisů, by měl hlavní vedoucí umět využívat zdravý rozum, cit a především srdce, bez toho se tato práce dělat nedá.“ (Bezchleba, 2012, s. 9).

4.2 Oddílový vedoucí

Oddílový vedoucí musí být starší 18 let a je podřízen hlavnímu vedoucímu, který ho musí seznámit se všemi předpisy k výkonu funkce. Na organizaci programu a výkonu dozoru v době odpočinku mu nabízí pomoc tzv. pomocný oddílový vedoucí – praktikant. Mezi povinnosti oddílového vedoucího patří vytvořit svěřeným dětem pestrý program, se kterým seznámí hlavního vedoucího, spolupracovat se všemi pracovníky zotavovací akce a jít dětem příkladem svým chováním a svými činy. Burda (2008) ve své uvádí, že: *„Po celou dobu konání tábora zodpovídá za svěřený oddíl, za jeho programovou, výchovnou i zotavovací činnost, a to po dobu téměř 24 hodin denně.“ (Burda, Šlosarová, 2008, s. 16).*

Povinností oddílového vedoucího je mnoho. Především by měl být dobrým vzorem pro všechny svěřené děti a jít příkladem v dodržování všech dobrých zásad. Také by měl dohlížet na pořádek mezi dětmi v oddíle a sledovat jejich vzájemné vztahy. Měl by mít připravený pestrý a kvalitní program s co nejvíce různorodých her pro oddílovou činnost. Neměl by opomenout základy táboření jako např. práce s mapou, práce s lanem, základy zdravotní a přírodovědy, založení ohně aj. Vedoucí nesmí nikdy nechat svěřené děti bez dozoru v táboře i mimo něj (např. koupání). Měl by mít přehled o zdravotním stavu svých dětí a jakékoliv nejasnosti konzultovat se zdravotníkem. Důležité je taky nezapomínat na aktivní odpočinek dětí a dodržovat normy jejich zatížení. Nezapomínat dodržování předem stanovených pravidel jako je např. režim dne, povinnosti oddílů, společná pravidla apod. (Bezchleba 2012).

Bezchleba (2013, s. 6) uvádí: *„Další skupinou, které je oddílový vedoucí na táboře součástí, je jeho oddíl. Děti a instruktoři, svěřeni do jeho péče po celou dobu tábora. A tím myslím celých 24 hodin denně, všechny dny trvání tábora.“*

Oddílový vedoucí po dobu pobytu na táboře nahrazuje do jisté míry dětem jejich rodinu. Měl by být jejich rádcem a kamarádem. Pro tuto činnost je důležité, aby měl vedoucí rád svoji

práci, aby chyby hledal nejdříve u sebe a aby nepropadal pesimismu. Neměl by nechat děti nudit se a měl by je vhodně motivovat (Bezchleba 2012).

4.3 Praktikant

Rozumí se tím pomocník oddílového vedoucího, který je jeho rádce a nabízí mu pomoc při vykonávání dozoru nad dětmi. Praktikantem se jedinec může stát ve věku 15 až 18 let. Praktikant stále nemá ukončen psychický a fyzický vývoj, proto ho nesmíme přetěžovat. Praktikant je podřízený svému oddílovému vedoucímu a musí dodržovat všechny pokyny hlavního vedoucího (Burda, Šlosarová, 2008).

Praktikant má právo na účasti programu tábora, podílení se na přípravě her a celotáborové činnosti. Je ale také povinen plnit všechny úkoly, které mu budou přiděleny a dodržovat táborový řád. Jeho další povinností je účast na poradách vedoucích. V žádném případě nesmí opustit tábor bez vědomí hlavního vedoucího (Bezchleba, 2012).

Bezchleba (2012, s. 12) uvádí, že: *„Při výběru instruktorů je nejlépe vycházet z vlastních odchovanců tábora, kterým končí táborový věk a mají zájem o další spolupráci. Známe je z činností na táboře a víme, co od nich můžeme čekat. Smyslem jejich přijetí na tábor je hlavně výchova budoucích vedoucích oddílů“.*

4.4 Hospodář

Pro tuto funkci je potřeba mít dobré organizační schopnosti pro provoz, osvojit si vedení administrativy a jednoduchého účetnictví, znát platné směrnice a mít platný zdravotní průkaz. Hospodář, který musí být starší 18 let je podřízen hlavnímu vedoucímu, se kterým disponuje s finančními i materiálními prostředky potřebnými pro provoz zotavovací akce (Burda, Šlosarová, 2008).

Před zahájením tábora musí hospodář zajistit dodávky zboží, převzít potřebné dokumenty, tiskopisy a přiměřenou zálohu v hotovosti. Společně s hlavním vedoucí seznámí kolektiv provozních pracovníků a proškolí je v oblasti BOZP. V průběhu tábora zajišťuje hospodář dodávky potravin a zboží, které následně uskladňuje. Řídí chod kuchyně, skladu potravin a podílí se na sestavování jídelního lístku. Hospodář si vede peněžní deník, do kterého zaznamenává veškeré potřebné a nezbytné údaje. Před ukončením tábora uzavře peněžní deník a další nezbytnosti k finančnímu zhodnocení tábora (Harmach a kol., 2004).

4.5 Kuchař

U kuchaře se především předpokládá znalost hygienických předpisů a norem pro přípravu stravy a platný zdravotní průkaz. Kuchař se zodpovídá hlavnímu vedoucímu a hospodáři. Má právo na řádné zásobování od hospodáře, vhodné vybavení kuchyně a její nutné hygienické podmínky. Také se podílí na sestavě jídelního lístku (Harmach a kol., 2004).

Podle Burdy a Šlosarové (2008, s. 20) kuchař nezapomíná:

1. Dbát na udržování čistoty v kuchyni a skladech.
2. Převzít od hospodáře odpovědnost za zařízení kuchyně.
3. Dodržovat všechny hygienické a bezpečnostní zásady včetně zásad osobní hygieny.
4. Neumožnit přístup do kuchyně nikomu, kdo k tomu není oprávněn.
5. V kuchyni nekouřit.
6. Při ukončení turnusu tábora se podílet na předání kuchyně správci tábora.

Podle Bezchlebu (2012, s. 13): *„Pracovníci v těchto funkcích nevykonávají přímou práci s dětmi, ale jsou nedílnou součástí celého tábora. Musí si uvědomit, že budou v každodenním kontaktu s dětmi. Proto jejich vystupování musí být v souladu s táborovým řádem a jejich chování musí být pro děti příkladem.“*

4.6 Zdravotník

Harmach (2004, s. 21) uvádí: *„Zdravotníkem může být lékař, střední zdravotnický pracovník v oboru všeobecná sestra, dětská sestra, porodní asistentka nebo student lékařské fakulty, který ukončil třetí ročník. Zdravotníkem může být i ten, kdo předloží doklad o absolvování kurzu první pomoci se zaměřením na zdravotnickou činnost při zotavovacích akcích u Českého červeného kříže nebo u jiné (akreditované) organizace.“*

Hlavním úkolem zdravotníka je zabezpečit zdraví dětí a dalších pracovníků tábora, dbát na jejich zdravý rozvoj, vytíženost, ale i dostatek odpočinku. Zajišťuje péči o nemocné a jejich základní vyšetření, kontroluje hygienické předpisy a vede zdravotní deník. Zdravotník by se měl aktivně účastnit denního programu a výletů a také cesty na tábor i cesty zpět (Bezchleba, 2012).

V publikaci od Burdy a Šlosarové (2008, s. 21–22) si vybereme jen to nejdůležitější:

- Jeden zdravotník se může starat maximálně o 80 dětí.

- Před zahájením akce se podílí na sestavování jídelníčku z hlediska nutriční hodnoty stravy. Podílí se i na tvorbě programu z hlediska zdravého způsobu trávení času a jeho vyváženosti.
- Zdravotník je povinen při zahájení zotavovací akce provést zběžnou zdravotní prohlídku dětí, převzít písemné prohlášení zákonných zástupců dětí a část přihlášky, ve které je uvedeno posouzení vhodnosti účasti dítěte na zotavovací akci a případná zdravotní omezení při táborových činnostech, zdravotní a očkovací průkazy dětí, zdravotní průkazy osob činných při stravování a osvědčení o zdravotní a psychické způsobilosti od pracovníků zotavovací akce.
- Zdravotník od provozovatele převezme lékárníčku, popřípadě velkou zdravotnickou brašnu.
- Po ukončení akce uzavře zdravotnický deník a odevzdá jej pořadateli akce, který jej archivuje po dobu šesti měsíců.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Výzkumné šetření

V této kapitole se budu zabývat charakteristikou dětského tábora ve farnosti Laškov, dále se zaměřím na cíl výzkumu a jeho výzkumné otázky. Ve výzkumné metodě budu charakterizovat kvalitativní metodu a volbu respondentů. Dále uvedu přípravu a realizaci výzkumu.

5.1 Charakteristika dětského tábora farnosti Laškov

V této kapitole se budeme zabývat organizací dětského tábora ve farnosti Laškov, který vedou místní dobrovolníci, a některé z nich jsem požádala o výzkumné šetření pro moji bakalářskou práci.

Farnost Laškov spadá pod děkanát Konice, který se nachází v okrese Prostějov. Farnost Laškov však není organizace, pod kterou tábory pořádáme. Tábory jsou organizovány pod záštitou spolku dětí a mládeže Sarkander, z. s., který je nestátní neziskovou organizací. Všichni vedoucí, kteří pořádají tábor jsou v tomto spolku registrováni. Stejně tak děti, které chtějí na tábor jet, musí být ve spolku registrováni. Důvodem registrace vedoucích a dětí do spolku je získání dotace z MŠMT a získáním pojištění na tábor. Sídlo organizace Sarkanderu, z. s., je v Olomouci, která má různé pobočky a jejich zástupce. Nám nejbližší pobočka sídlí v Konici, jejichž zástupce nám pomáhá s veškerou dokumentací k táboru. Především se jedná o pomoc s nahlášením tábora na hygienu, získání dotací a jejich pravidla a vedení tábora z finančního hlediska.

Prvotní impulz pro pořádání táborů vnesl mladý manželský pár, který již má s vedením táborů zkušenosti. Myšlenka vytvoření místního tábora vznikla na základě velkého množství dětí v jednom společenství – farnosti. Chtěli jsme dětem umožnit a zažít letní táborovou atmosféru, jakou mnoho z nás vedoucích pamatuje z dětství. První otázkou bylo, zda jsme schopni sehnat dostatek účastníků. Nakonec jsme dali dohromady partu přátel, kamarádů a známých... Následovalo oslovení spolku Sarkander, z. s. o pomoc při vedení tábora a jeho záštitou. Dalším bodem bylo zvolit si hlavního vedoucího a zdravotníka. Naštěstí jsme mezi sebou měli člena, kteří již měli kurz hlavního vedoucího a členku, která měla kurz zdravotníka.

Následoval výběr místa a termín tábora. Pokračovali jsme s výběrem tématu a s celkovou přípravou tábora.

Tábory jsme začali pořádat v roce 2019. Jedná se o stálý druh táborů. Ráda bych také podotkla, že všichni vedoucí a praktikanti se účastní dětského tábora bez finančního ohodnocení. První tábor se konal v obci Pstruží v Beskydech na chatě Orlí hnízdo. Na chatě jsme nakonec strávili i druhý a třetí rok. Čtvrtým rokem jsme vyzkoušeli novou chatu v Domašově nad Bystřicí ve Skautském centru, která se mnoha členům a dětem líbila. Letos se však vracíme znovu na chatu Orlí hnízdo.

5.2 Metodologie výzkumu

V praktické části své bakalářské práce jsem se zaměřila na organizaci tábora ve farnosti Laškov. Pro realizaci této práce jsem uskutečnila výzkumné šetření, při kterém jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Tento výzkum jsem vedla formou polostrukturovaných rozhovorů s oslovenými respondenty, jejichž výběr popisuji v další části bakalářské práce.

5.3 Cíl výzkumu a jeho výzkumné otázky

Hlavním cílem bakalářské práce bylo na základě zpracovaných dat zjistit, jak probíhá, a jak by podle vedoucích měla probíhat kvalitní příprava a organizace tábora.

Tento cíl jsem dále rozpracovala do výzkumných otázek:

1. Co obsahují organizační záležitosti?
2. Jaké jsou podle vedoucích vhodné prostorové podmínky pro pořádání tábora?
3. Jakým způsobem probíhá tvorba programu a zpětná vazba?
4. Jaké jsou vztahy mezi účastníky tábora?
5. V čem vidí vedoucí problematiku situace, obavy a očekávání tábora?

5.4 Výzkumná metoda

Pro tuto práci byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu. Jedná se o výzkum, při kterém nedochází k statistickým procedurám nebo kvantifikaci. K provozování kvalitativního výzkumu je potřeba umět odstoupit a kriticky analyzovat situaci, získat spolehlivé a platné údaje, vyhýbat se a rozeznávat zkreslení a mít abstraktní myšlení. Při kvalitativním výzkumu

můžeme odhalit a porozumět tomu, co je podstatou určitých jevů, o kterých toho moc nevíme. Získáváme také nové názory na jevy, o kterých už něco málo víme. Také nám kvalitativní výzkum může v neposlední řadě odhalit detailní informace o daném jevu, které se u kvantitativních metod obtížně získávají (Strauss, Corbinová, 1999).

5.4.1 Polostrukturovaný rozhovor

V rámci kvalitativního výzkumu byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, který vychází z předem připraveného tématu a otázek. Můžeme ho definovat jako dotazování jednoho účastníka a jednoho badatele pomocí otevřených otázek. Jedná se o hloubkový rozhovor, při kterém může badatel porozumět pohledu jiných lidí a umožňuje zachytit výpověď v přirozené podobě (Švaříček, Šedřová, 2007).

5.4.2 Otevřené kódování

Otevřené kódování můžeme označit jako část analýzy, která pomocí pečlivého studia údajů zabývá kategorizací a označování pojmů. Otevřené kódování rozebírá údaje na samostatné části, které jsou následně pečlivě prostudovány, podobnosti a rozdíly jsou zjištěny porovnáním, a také jsou pokládány otázky o jevech údají reprezentovaných. Tento proces zvažuje a zkoumá naše i cizí domněnky o jevu, což nás pobízí k novým objevům (Strauss, Corbinová, 1999).

5.5 Volba respondentů

Při výzkumném šetření jsem vycházela z polostrukturovaných rozhovorů s vybranými respondenty. K tomuto výzkumu bylo osloveno 5 respondentů. Vybírala jsem osoby s menšími i s většími zkušenostmi s pořádáním táborů. Snažila jsem se také vybírat osoby z různé věkové kategorie a odlišného pohlaví. Při rozhovorech jsem od respondentů dostala souhlas s nahráváním na diktafon. Tyto rozhovory jsem přepsala jako výsledek výzkumného šetření a odpovědi zpracovala do kódů. Pro lepší přehlednost jsem použila tabulky. Jelikož jsou všichni respondenti moji přátelé, tak jsme si při rozhovorech tykali. Respondenti byli seznámeni, že budou v anonymitě a jejich odpovědi budou sloužit k výzkumnému šetření v bakalářské práci. Všichni respondenti souhlasili. Z důvodu anonymity, byli respondenti náhodně označeni jako R1 – R5.

Následující tabulka uvádí lepší přehlednost pohlaví a délky praxe respondentů:

Tabulka č. 1: Údaje respondentů

	POHLAVÍ	DÉLKA PRAXE
RESPONDENT 1 (R1)	ŽENA	4 ROKY
RESPONDENT 2 (R2)	MUŽ	4 ROKY
RESPONDENT 3 (R3)	ŽENA	4 ROKY
RESPONDENT 4 (R4)	ŽENA	3 ROKY
RESPONDENT 5 (R5)	MUŽ	10 LET

5.6 Příprava a realizace výzkumu

Nejprve jsem si připravila výzkumné otázky k polostrukturovanému rozhovoru, kterými jsem respondenty uvedla do tématu a dále jim pokládala podrobnější otázky, na které navazoval rozhovor. Poté jsem si zvolila pět vhodných respondentů. Při této metodě jsem použila otevřené kódování, které jsem zaznamenala do tabulek z důvodu lepší přehlednosti.

Respondenti měli možnost výběru, kde chtěli rozhovor uskutečnit. Nejčastěji byl rozhovor realizován v klubovně, kde probíhají táborové schůzky. Rozhovor trval průměrně třicet minut a byl veden v přátelské atmosféře a klidném prostředí. Sběr rozhovorů jsem realizovala od 22. 5. – 31. 5. 2023.

Otevřeným kódováním jsme získali tyto kategorie:

1. Organizační záležitosti
2. Prostorové podmínky a vybavení
3. Tvorba programu, zpětná vazba
4. Vztahy mezi účastníky tábora
5. Problematické situace a obavy, očekávání

Organizační záležitosti – Kdy je vhodné začít s přípravou tábora?

Tabulka č. 2: Kdy je vhodné začít s přípravou tábora?

R1	Rok dopředu, dvakrát do měsíce
R2	Rok dopředu, jednou za tři týdny
R3	Půl roku dopředu, dvakrát do měsíce
R4	Rok dopředu, jednou za dva až tři týdny
R5	Půl roku dopředu, jednou za dva až tři týdny, možná i jednou za měsíc

„Nejideálnější doba na přípravu tábora je podle mě rok, ale bohužel se nestihá začínat s přípravou tak brzo. Přípravy máme cca dvakrát do měsíce, a to mi vyhovuje.“ (R1)

„S přípravou už v podstatě rok dopředu, když se tábor koná o prázdninách, takže po prázdninách nebo na podzim by mělo být podle mě první setkání. Myslím si, že by stačilo jednou za tři týdny a později dle potřeby častěji.“ (R2)

„Já si myslím, že minimálně tak půl roku dopředu před táborem a ideálně tak co dva týdny schůzka v klubovně.“ (R3)

„... takže si myslím, že ideální doba na řešení tábora je potřeba už na předchozím táboře, takže tak rok dopředu. Ohledně pravidelnosti schůzek... pokud se fakt sejdeme a probereme důležité věci, tak může být jednou za dva až tři týdny a stačí to.“ (R4)

„Ideálně bych to viděl od nového roku. Když máš hodně kreativních lidí, tak si myslím, že jedna schůzka za dva až tři týdny možná i měsíc by mohla stačit.“ (R5)

Tři ze čtyř dotazovaných odpověděli, že je vhodné začít s přípravou tábora nejlépe rok dopředu. Dva respondenti odpověděli, že na přípravu tábora stačí půl roku přípravy. S pravidelností táborových schůzek se shodují R1 a R3, kterým by vyhovovala schůzka dvakrát do měsíce. R2, R4 a R5 se shodují na tom, že by schůzka měla být minimálně jednou za tři týdny. Z rozhovorů je zřejmé, že mezi respondenty panuje shoda o pravidelných schůzkách, na kterých probíhají přípravy tábora. Na vhodný čas pro přípravu tábora z pohledu hlavního vedoucího je poukázáno v podkapitole **Hlavní vedoucí**, kde je vymezena vhodná doba pro začátek přípravného období.

Organizační záležitosti – Jak začínáš s přípravou tábora z tvého pohledu?

Tabulka č. 3: Jak začínáš s přípravou tábora z tvého pohledu?

R1	Zhodnocení předešlého tábora, téma tábora, místo, finance
R2	Cena a rezervace chaty, termín tábora, dotace, přihlášky, výběr peněz, určit cenu tábora, téma tábora,
R3	Seznam dětí, papírování, GDPR, soupis léků, potvrzení od lékaře, výběr téma tábora, rozdělení do skupinek
R4	Zápisy ze schůzek
R5	Místo, téma, stavy dětí, táborová hra, organizační věci

„Většinou se jako první zhodnotí předešlý tábor a potom se začne vymýšlet téma nového tábora. Podle mě je důležité začít s tím, kde se uskuteční další tábor, finance a jaká bude cena tábora.“(R1)

„Když jsem dělal hlavního vedoucího, tak příprava začínala právě rok dopředu, kdy jsem musel zjistit cenu chaty, rezervovat chatu a zajistit termín. Hlavní vedoucí má na starosti, aby bylo všechno správně nahlášené, aby získal dotace, udělal přihlášky, vybral peníze od rodičů, určit cenu tábora je taky velmi důležité.“(R2)

„Jelikož jezdím na tábor jako zdravotnice, tak je pro mě nejdůležitější nachystat seznam dětí a udělat si všechno potřebné papírování. Musím nachystat GDPR, soupis léků, potvrzení od lékaře apod. Takže hlavně papírová příprava. Dále začínáme na schůzce s výběrem tématu celého tábora, potom rozdělení do skupinek.“(R3)

„Jakožto zapisovatelka schůzek je pro mě prioritní nezapomenout dát zápis z minulé schůzky na společný soubor.“(R4)

„Místo a téma je to základní. Potom už jenom stavy dětí, táborová hra a organizační věci jako je cesta apod.“(R5)

U této otázky se respondenti vyjádřili velmi individuálně. R1 začíná se zhodnocením předešlého tábora, poté je pro ni důležité vybrat téma tábora, místo uskutečnění dalšího tábora

a finance. Naopak u R2 můžeme vidět, že jeho příprava začíná už rok dopředu, ve které musí zajistit rezervaci chaty, potřebné dokumentace, papírování, a finance. Poté s ostatními vedoucími pomocí hlasování vybrat chatu, termín, určit cenu a téma tábora. Pro R3 je z pohledu zdravotníka také nejdůležitější příprava potřebných dokumentů a papírování. Poté začíná s přípravou na schůzce, kde s ostatními vedoucími vybere téma tábora a rozdělení do skupinek. Příprava R4 začíná především zápisů ze schůzek a jejich kontroly. R5 byl velmi stručný a jako začátek své přípravy uvedl místo a téma tábora, stavy dětí, táborová hra a organizační věci. V podkapitole **Hlavní vedoucí**, je vysvětleno, co všechno v přípravném období musí hlavní vedoucí zajistit.

Organizační záležitosti – Jaký počet dětí a vedoucích na táboře je pro tebe optimální?

Tabulka č. 4: Jaký počet dětí a vedoucích na táboře je pro tebe optimální?

R1	30 dětí, 15 vedoucích
R2	30 dětí, 10 vedoucích + praktikanti
R3	30–35 dětí, 15 vedoucích
R4	35 dětí, 10 vedoucích
R5	Poměr 1:3, jeden vedoucí na tři děti

„Vyhovovalo by mi tak 30 dětí, jak to bylo předminulý rok a k tomu cca těch 15 vedoucích.“(R1)

„.. Těch plnohodnotných vedoucích s hlavním vedoucím a zdravotníkem by mohlo stačit tak 10 vedoucích na 30 dětí + praktikanti, kteří pomáhají připravovat a vést hry.“(R2)

„Počet vedoucích tak cca 15 včetně zdravotníka a hlavního vedoucího na těch 30–35 dětí.“(R3)

„Myslím si, že na počet třiceti pěti dětí stačí deset vedoucích.“(R4)

„Řekl bych to v poměru 1:3, jeden vedoucí, tři děti.“(R5)

Zde se většina respondentů shodla na tom, že optimální počet dětí na táboře je třicet, maximálně třicet pět. Optimální počet vedoucích k tomuto počtu dětí je deset, maximálně patnáct. R5 uvedl poměr 1:3, jeden vedoucí na tři děti. V kapitole **Dětský tábor** se můžeme dočíst, jaký minimální počet dětí se musí účastnit tábora, aby se jednalo o zotavovací akci.

Organizační záležitosti – Máš zkušenosti se získáváním sponzorských darů a finančních příspěvků?

Tabulka č. 5: Máš zkušenosti se získáváním sponzorských darů a finančních příspěvků?

R1	Ne
R2	Ano – dotace MŠMT
R3	Ano – neúspěšnou
R4	Ano – charita, obec
R5	Ano – rodinná firma

„Nemám žádné zkušenosti.“ (R1)

„Tábory děláme pod záštitou Sarkanderu a tam vlastně přes ten spolek je možnost získat nějakou dotaci z programu MŠMT. Vzpomínám si, že to byla velká dotace, např. 15 000 Kč. Možná i víc.“ (R2)

„Zkušenost mám, ale neúspěšnou.“ (R3)

„Když jsem minulý rok psala žádosti velkým firmám, tak mi třeba ani vůbec neodepsali. Když jsem naopak oslovovala lidi, které jsem znala např. obec, a charitu, tak ti byli vstřícní a sponzorské dary jsem získala.“ (R4)

„Ano – získání sponzorského daru přes rodinnou firmu. Žádat jiné firmy jsem nezkoušel.“ (R5)

Čtyři z pěti respondentů odpovědělo, že má zkušenost se získáváním sponzorských darů, nebo finančních příspěvků. Pouze R1 odpověděla, že nemá žádnou zkušenost. Z výpovědí můžeme usoudit, že spousta organizací a velkých firem nejsou příliš vstřícní k rozdávání sponzorských darů.

Prostorové podmínky a vybavení – Srovnaj prostorové podmínky posledních dvou táborů. Kde se ti líbilo nejvíce a proč?

Tabulka č. 6: Srovnaj prostorové podmínky posledních dvou táborů. Kde se ti líbilo nejvíce a proč?

R1	Chata Orlí hnízdo, kaple
R2	Skautské centrum Domašov, prostředí, vybavení chaty, přístupnost
R3	Chata Orlí hnízdo, kaple, kuchyň, izolační místnost, pokoj pro zdravotníka, koupelny
R4	Nemá výherce
R5	Skautské centrum Domašov, lepší prostředí pro organizaci her

„Jelikož to byl farní tábor, tak na Orním hnízdě byla kaple, což v Domašově chybělo. Za mě byl lepší tábor na Orním hnízdě.“(R1)

„V Domašově se mi hodně líbilo, že tam byly louky, byla tam rovinka, kde šlo vymýšlet spoustu her, chata byla obrovská, jídelna byla moderně zařízená, kuchyň byla dostačující a přístupnost z Laškova byla přibližně stejná jako na Orlí hnízdo. ...Nebo opět ten Domašov na Bystřici, kde to bylo za mě vynikající.“(R2)

„Zase na Orním hnízdě je kaple, což je pro nás velmi přínosné. Na Orním hnízdě jsem měla izolační místnost a svůj pokoj pohromadě. Z pohledu zdravotnice se mi více líbily koupelny na Orním hnízdě, protože jich tam bylo více a byly prostornější. Takže za mě byl lepší tábor na Orním hnízdě.“(R3)

„Takže nemám výherce těchto dvou chat, protože každá chata má nějaké pro a proti.“(R4)

„Takže kdybych si měl vybrat, kam jet příště, tak do Domašova čistě kvůli tomu, že se tam dají hrát lépe hry.“(R5)

Tyto odpovědi se opět liší, protože každý respondent má jiné priority. R1 se nejvíce líbilo na chatě Orlí hnízdo, důvodem bylo příjemnější prostředí. Okolí chaty pro uspořádání her by srovnala s Domašovem. Výhodou na Orním hnízdě byla kaple, která v Domašově chyběla. R2

porovnal klady a zápory posledních dvou chat a z jeho výpovědi je jasné, že by se opět rád vrátil do skautského centra v Domašově. R3 také porovnávala hodně kladů a záporů, nakonec se rozhodla pro chatu Orlí hnízdo. U R4 nemáme jednotnou odpověď, protože se respondentka nemohla rozhodnout. Pro R5 na plné čáře vyhrává skautská základna v Domašově, protože se nedá srovnat prostředí na rovině s potokem a lesem oproti chatě v horách, kde jsou kopce a malé hřiště. V podkapitole **Klasifikace táborů**, si můžeme přiblížit dělení táborů a jejich typy.

Tvorba programu, zpětná vazba – K čemu je nutno přihlížet při tvorbě programu?

Tabulka č. 7: K čemu je nutno přihlížet při tvorbě programu?

R1	Oslovení věkových kategorií, cíl a téma tábora
R2	Sestava dětí, okolí chaty
R3	Věkové možnosti a schopnosti dítěte, prostředí
R4	Terén, program, křesťanské hledisko, hry pro všechny věkové kategorie
R5	Statistické údaje, odpočinkový den, řád tábora

„Musíme přihlížet na to, aby to oslovilo všechny věkové kategorie, cíl tábora, téma tábora, ze kterého si něco odnesou.“ (R1)

„Především na sestavu dětí. Poté na okolí chaty, nemůžeme si vymyslet nějakou hru u potoka, když tam potok není.“ (R2)

„Musíme přihlížet k věkovým možnostem dětí, prostředí. Také je důležité přihlížet na schopnost dětí, co dokážou a co už je pro ně moc.“ (R3)

„Určitě je potřeba přihlížet zejména k terénu, potom k programu – hlavní téma plus co dětem chceme předat z křesťanského hlediska. Vymyslet hry tak, aby zaujaly všechny věkové kategorie na táboře.“ (R4)

„Jsou tam statistické údaje, jako např. v polovině tábora udělat odpočinkový den. Celkově se dětem musí vštěpovat řád tábora od začátku až do konce. Musí vědět, že je táborový řád, který se dodržuje.“ (R5)

Většina respondentů se shodla na tom, že při tvorbě programu je nutné přihlížet především k dětem, jejich věkové sestavě a schopnostem. R1 uvedla, že je také nutno přihlížet na cíl a téma tábora, ze kterého si děti něco odnesou. Pro R2 je důležité také okolí chaty, kvůli plánování programu a her. R3 se shoduje s výpovědí R2. U R4 je také důležitý terén, ale i program a předání křesťanské nauky. Odpočinkový den a řád tábora jako jediný zmínil R5. V podkapitole **Hlavní vedoucí**, se můžeme dočíst, co všechno musí hlavní vedoucí v přípravném období zajistit a připravit.

Tvorba programu, zpětná vazba – Jaké typy her jsou podle tebe u dětí nejoblíbenější a proč?

Tabulka č. 8: Jaké typy her jsou podle tebe u dětí nejoblíbenější a proč?

R1	Bojové hry, soutěží mezi sebou
R2	Hry, kde jsou všichni zapojeni – závěrečná hra
R3	Všechny hry, do kterých jsou zapojeni vedoucí
R4	Bojové hry, děti proti vedoucím, autorita vedoucích
R5	Individuální, běhové hry, hry, do kterých se zapojí všichni

„Myslím si, že jsou to určitě bojové hry. Myslím si, že je to baví nejvíc, protože se snaží mezi sebou soutěžit.“ (R1)

„Ale děti nejvíce baví hry, kde jsou všichni zapojeni, a to je asi nejtěžší vymyslet. Většinou to bývá závěrečná hra a není do rozdělené jako dopolední/odpolední program, ale je to sjednocené.“ (R2)

„Rozhodně všechny, do kterých se aktivně zapojí vedoucí.“ (R3)

„Podle mě jsou to jednoznačně bojovky a zejména bojovky, kdy stojí děti proti vedoucím. Protože pro děti jsou děti, nebo měli by být autorita a když po sobě mají házet např. papírové koule, tak dítě si rádo hodí kouli po vedoucím.“ (R4)

„Je to hodně individuální, ale myslím si, že jsou to hry, při kterých jsou děti vtáhnuty do hry i jako diváci. Řekl bych, že jsou to hodně i běhové hry. Především hry, kde se pořád něco děje např. hra Ponorky, kdy se zapojí úplně všichni.“ (R5)

U dětí jsou podle R1 nejoblíbenější bojové hry, protože se děti mezi sebou snaží soutěžit, a především hodně běhají, což mají děti rádi. R2 uvádí, že nejvíce oblíbené hry u dětí jsou ty, které jsou časově nejvíce náročné a jsou v nich zapojeni všichni hráči. Podle R3 na druhu hry nezáleží, nejdůležitější je, aby do hry byli zapojeni vedoucí. Stejný názor má R4. Podle R5 je to hodně individuální, ale nejspíše to budou hry, ve kterých se hodně běhá a zapojí se všichni hráči. Tématem hry se zabývám v kapitole **Hra jako hlavní metoda zážitkové pedagogiky**, kde jsem v podkapitole **Hra** definovala její pojem, dále jsem vypsala **Popis a kritéria hry** a na závěr jsem uvedla **Přípravu a organizaci her**.

Tvorba programu, zpětná vazba – *Jakou formou bys s dětmi vedl/a hodnocení dne, popřípadě hry?*

Tabulka č. 9: Jakou formou bys s dětmi vedl/a hodnocení dne, popřípadě hry?

R1	Slovní ohodnocení, večerní shrnutí dne, rozdání bodů dle umístění
R2	Zhodnocení dne po večeři, rozdání bodů skupinkám, individuální zpětná vazba od dětí během dne
R3	Bylo by dobré hodnocení za každou hrou, večerní hodnocení na táboře
R4	Body za každou hru zvlášť, večerní vyhodnocení, individuální hodnocení
R5	Vyhodnocení na konci dne

„Hru bychom si s dětmi slovně ohodnotili, večer bychom shrnuli celý den, co se nám povedlo a co naopak ne. Potom bychom dětem rozdala body podle pořadí, na kterém se za celý den umístily. Líbí se mi, jaký styl hodnocení už máme zajetý na táborech.“ (R1)

„Po večeři máme zhodnocení dne, kdy rozdáme body jednotlivým skupinkám a řekneme si, co bylo během dne dobře a co špatně. Když je polední klid nebo nějaká volnější zábava a chodím mezi dětmi tak se jich ptám, co se jim líbilo, nebo co by chtěli dělat.“ (R2)

„Lepší by bylo hodnocení za každou hrou, ale myslím si, že to hodnocení vlastně neděláme pořádně ani večer. Jinak se mi líbí, jak máme zavedené večerní hodnocení dne pomocí „hmotných“ bodů.“ (R3)

„Asi bych to nechala tak, jak to máme nastavené na táboře, tak se mi to líbí. Body rozdat zvlášť za denní a zvlášť za odpolední hru na večerním vyhodnocení dne. Plus bych to toho třeba zahrnula individuální hodnocení dětí během dne.“(R4)

„Klidně bych vyhodnotil všechno až na konci dne, tak jak to mám nastavené.“(R5)

Všichni respondenti se shodli na tom, že jsou spokojeni s hodnocením dne, které již mají na táboře zavedené. Jedná se o večerní zhodnocení her a chování dětí, ve kterém děti dostanou „hmotné“ body podle toho, na kterém místě se umístily. R3 uvedla, že by se jí také líbilo hodnocení za každou hrou, pro získání lepší zpětné vazby od dětí. Názor individuálního hodnocení dětí během dne uvedla R4, která by ho ráda zahrnula do večerního zhodnocení dne.

Vztahy mezi účastníky tábora – Jak bys zhodnotil/a komunikaci mezi vedoucími?

Tabulka č. 10: Jak bys zhodnotil/a komunikaci mezi vedoucími?

R1	Komunikace vážne, reagují stejní lidé, komunikace není nejhorší
R2	Komunikace se zlepšila
R3	Komunikace vážne, vyjadřují se jen někteří – sociální sítě i osobní komunikace
R4	Komunikace je bída, brzdí to tábor
R5	Chybí motivace, přidaná hodnota, komunikace přes sociální sítě není špatná

„Celková komunikace mezi vedoucími velmi vážne. Většinou reagují jen tak 3–4 lidi, ostatní jsou bez reakce. Mluví a reagují pořád ti stejní lidé. Ale komunikace není nejhorší.“
(R1)

„Oproti minulému roku musím říct, že se to teď celkem vylepšilo, ale mohla by být lepší.“
(R2)

„Komunikace asi trochu vážne skrze aplikaci WhatsApp, protože tam se vždycky vyjádří jen tak tři lidi a u zbytku je ticho po pěšině. Samozřejmě ti, co se nevyjadřují na skupině, tak se nevyjadřují ani na schůzce.“(R3)

„Když to shrnu, tak je to silná bída a pociťuji to i na letošních schůzkách.“(R4)

„...Myslím si, že těmhle pasivním typům chybí motivace. Nevidí v tom účel, proč by to měli dělat. Nevidí v tom tu přidanou hodnotu a ani se v tom nehledají, prostě nic v tom nevidí, vidí v tom jenom tábor. Domluva přes WhatsApp není špatná.“(R5)

U této otázky se všichni respondenti shodli na tom, že komunikace mezi vedoucími vážně a měla by se zlepšit. Podle R1 reaguje a mluví jen určitý počet lidí ze skupiny. Myslí si, že se změnou komunikace se nedá nic dělat, protože komunikace je vždy o lidech. Z její výpovědi je zřejmé, že vedoucí, kteří nekomunikují, alespoň ostatní názory odsouhlasí. Naopak R2 uvedl, že situace s komunikací se zlepšila z toho důvodu, že odešli někteří vedoucí. Celková komunikace by se ale pořád mohla zlepšovat. R3 má stejný názor jako R1 a uvádí, že komunikace vážně a někteří vedoucí se nevyjadřují na sociálních sítích, ani na osobních schůzkách. S problémem o neohleduplnosti ostatních vedoucích skrze komunikaci se vyjádřila i R4. Typy vedoucích popsal R5, který je rozdělil na neaktivní, kterým chybí motivace a přidaná hodnota a na aktivní, kteří potřebují pořád něco dělat a být zaměstnaní. Myslí si, že domluva přes sociální sítě není špatná, ale musí se přes ni řešit jen méně podstatné věci.

Vztahy mezi účastníky tábora – Podle jakých pravidel hledáte nové vedoucí? Souhlasíš s tím?

Tabulka č. 11: Podle jakých pravidel hledáte nové vedoucí? Souhlasíš s tím?

R1	Věk, vzdělání, výchova, zkušenost, souhlasím s tím
R2	Pravidla nejsou, věk, automatický nábor dětí, nesouhlasím s tím
R3	Nevím o žádných pravidlech, dítě musí jet na tábor alespoň jednou jako dítě, souhlasím s tím
R4	Přípravný rok na táboře, odchod starších vedoucích
R5	Kdo chce tak jede, věk, výměna starších vedoucích za mladší

„Vedoucí tábora – asistent – musí splňovat minimální věk alespoň 15 let, musí projít podrobnou formací – vzdělání, výchova, zkušenost, které zajistí že bude dětmi přijímán s patřičnou autoritou, jeho myšlení je schopné přijmout názory ostatních. Souhlasím s tím.“(R1)

„Upřímně ani nevím, myslím si, že tam žádná pravidla nejsou. Důležitý je především věk, ale v podstatě děláme tábor od 1. do 9. třídy a ten kdo už nemůže jet na tábor jako dítě, tak ho nejspíš oslovíme, jestli nechce jít dělat pomocného vedoucího. Já si myslím, že to úplně dobře není.“(R2)

„Máme nějaká pravidla? Na poslední schůzce jsme navrhovali, že budoucí vedoucí (praktikant) musí jet na tábor alespoň jednou jako dítě. S tímto souhlasím, protože s námi chtěla jet jedna holka jako vedoucí, a přitom nebyla na žádném našem táboře jako dítě, i když měla tu možnost.“(R3)

„Jsem pro takový přípravný rok na táboře, kdy se se nejstarším dítětem dá nějaký úkol, který by měli zvládnout a ukázat, co umí. Takže bych to viděla tak, že i ti starší vedoucí by měli postupem času do ústraní a přenechat to mladším.“(R4)

„Pravidla? Asi ty, kdo chce, tak jede. Co se týče změny dítěte na vedoucí, tak bereme asi to, že jsou na střední škole. S tímhle celkem souhlasím. Myslím si, že by měla odejít ta stará garda. Je potřeba, by se toho pomalu začali vzdávat ti starší.“(R5)

U této otázky většina respondentů zareagovala s udivením a zamýšlením se, zda mají na táboře striktně daná pravidla, podle kterých hledají nové vedoucí. Dva z pěti respondentů se shodli na tom, že neví o žádných pravidlech. R1 poukázala na to, že nový vedoucí by měl splňovat minimální věk a stát se patřičnou autoritou k dětem. Naopak R2 uvedl, že se mu nelíbí automatické přijímání vedoucích podle věku. Podle něho by měli být budoucí vedoucí přijímáni podle toho, jaké předvedou vlastnosti a dovednosti na táborech jako děti. Uvádí, že by to mohla být silná motivace pro celý chod tábora. Podle R3 a R4 by nový vedoucí měl projít alespoň jedním rokem tábora, aby věděl, co to všechno obnáší. R4 se také shoduje s R2 na to, že by budoucí vedoucí měli na táboře ukázat, co umí. Naopak R5 se zamýšlí nad otázkou, zda si budoucí vedoucí musí projít daný tábor či ne. R5 především zastává názor, že by měla přijít v blízké době obměna vedoucích, aby nastala obměna tábora.

Vztahy mezi účastníky tábora – Jak bys popsal/a kooperaci týmu – spolupráci?

Tabulka č. 12: Jak bys popsal/a kooperaci týmu – spolupráci?

R1	Tým je schopný komunikovat
R2	Jednotlivý den řídí dva vedoucí, vztahy nemůže hodnotit jako celek
R3	Vedoucí nechodí na schůzky, každý si plní svoje úkoly
R4	Komunikace mezi vedoucími je největší slabina
R5	Vůdčí typ, autorita vedoucího, osobnost vedoucího

„Přes drobné potíže se vždy podaří najít společnou cestu a společný názor. Tým je nakonec schopný komunikovat.“(R1)

„Máme nastavená pravidla, že každý tým vedoucích (dvojice) si vezmou na starosti jednotlivé dny a připraví si program. Vztahy mezi vedoucími nemohu hodnotit jako celek. Záleží, co zrovna jede za vedoucí, jaká je atmosféra.“(R2)

„Momentálně mě trochu štve, že někteří vedoucí nechodí na schůzky, je nás tam pořád ten stejný počet a pořád ti stejní lidé. Jinak si myslím, že si každý plní úkoly, které jsou mu přiřazené.“(R3)

„A když už nás tam jede tolik vedoucích, tak bychom mezi sebou měli především komunikovat. Takž rozhodně komunikovat, abychom všichni táhli za jeden provaz. Ještě bych chtěla dodat, že tohle je naše největší slabina.“(R4)

„Tam to závisí hodně na tom, zda se mezi vedoucími najde vůdčí typ. Ten, kdo přijde jako vedoucí, tak by měl přijít s autoritou. Je to hodně o té osobnosti toho vedoucího.“(R5)

Na otázku ohledně kooperace týmu se většina respondentů shodla na tom, že i při spolupráci mezi vedoucími je stále problém v komunikaci. Pouze R1 odpověděla na tuhle otázku velmi stručně, a to tak, že i přes malé potíže je tým schopný komunikovat. R2 uvedl, že vedoucí mají rozdělené dny, které si sami řídí, podle programu, který si připravili. Komunikace je pro něho úplný základ, a to především mezi hlavním vedoucím a ostatními vedoucími. Hlavní vedoucí by měl být nadřazený všem vedoucími, rozdávat informace, rozhodovat důležité situace a ostatní by ho měli respektovat. Bohužel se R2 setkal se situací, kdy došlo k opačné situaci,

mrzí ho to a nedokáže nalézt vysvětlení. R3 popisuje spolupráci týmu především v neúčasti některých vedoucích na osobních schůzkách. R4 se shoduje svou výpovědí s R2 ohledně toho, že každý vedoucí má na starost svůj den, který by si měl vést bez zásahu ostatních. R4 také popisuje největší slabinu vedoucích – komunikaci. R5 uvádí, že podle něho záleží na tom, jaké typy a osobnosti vedoucích se sejdou.

Vztahy mezi účastníky tábora – Jak bys popsal/a vztahy, vzájemné požadavky a spolupráci hl. vedoucího a oddílových vedoucích s kuchaři?

Tabulka č. 13: Jak bys popsal/a vztahy, vzájemné požadavky a spolupráci hl. vedoucího a oddílových vedoucích s kuchaři?

R1	Dovedeme se domluvit
R2	Dobrá komunikace
R3	Vztahy na dobré úrovni, kuchaři jsou ochotní a vyjdou nám vstříc
R4	Vztahy jsou velmi kladné, domluva, přizpůsobení se, známost
R5	Skoro rodinné, dobrá úroveň požadavků, vstřícnost kuchařů k dětem

„Myslím si, že tím, že se známe všichni navzájem a nejsme si cizí, tak se dovedeme domluvit, i když je někdy problém říct něco na rovinu, tak se kolem toho chodí, ale pak se to nějak vyjasní.“ (R1)

„Hlavně tam musí být ta komunikace, protože ta je nejdůležitější. Komunikaci hodnotím dobře.“ (R2)

„Myslím si, že komunikace a vztahy jsou na dobré úrovni. Vstříc nám vyšli vždycky, když jsme od nich něco potřebovali. Jsou ochotní, to je důležité.“ (R3)

„Vztahy bych popsala velmi kladně. Vždy se dokážeme vzájemně domluvit a přizpůsobit se. Řekla bych, že je to hlavně tím, že se všichni známe.“ (R4)

„Skoro rodinné. Vzájemné požadavky jsou na velmi dobré úrovni. Snaží se dětem vyjít vstříc.“ (R5)

U této otázky se všichni respondenti shodli na tom, že vztahy, vzájemné požadavky a spolupráce mezi hl. vedoucím a oddílovými vedoucími s kuchaři jsou na velmi dobré úrovni.

Problematické situace, obavy, očekávání – Máš zkušenosti s problematickými situacemi na táboře? Kdo a jak by měl tyto problémy řešit?

Tabulka č. 14: Máš zkušenosti s problematickými situacemi na táboře? Kdo a jak by měl tyto problémy řešit?

R1	Krádež, řešení – hl. vedoucí, vedoucí
R2	Špatný rozbor vody, rodiče dětí, pravidelné stravování dětí, vši – finanční zásah do rozpočtu tábora, neshody mezi vedoucími – hl. vedoucí, ostatní vedoucí
R3	Vši, podávání léku bez mého vědomí – zdravotník, hl. vedoucí, rodiče dětí
R4	Zatékání do střechy, rozbitá postel – hl. vedoucí
R5	Ano, nevěděl jsem, jak problém vyřešit

„Mám zkušenost s krádeží, se kterou jsme se na táboře setkali. Měl by to řešit hlavní vedoucí, který by se měl poradit s ostatními vedoucími a s oddílovým vedoucím toho dítěte a společně to vyřešit.“ (R1)

„Problematická situace byla třeba u špatného rozboru vody. Hodně problémů vytváří sami rodiče. Další problematickou situací vidím v tom, aby nám děti jedli. Také jsme na minulém táboře zažili vši. Především to byl velký nečekaný finanční zásah do rozpočtu tábora v řád tisíců. Jako další problematickou situací považuji neshody mezi vedoucími. Není jen jeden člověk, co by to měl řešit, je těch lidí víc, záleží, co se stane.“ (R2)

„Ano, jednalo se o vši na táboře. Další problematickou situací bylo, když vedoucí nerespektoval mě jako zdravotníka a podával svému sourozenci léky, které mu mohly ba naopak ublížit, než aby pomohly, aniž bych o tom věděla. Tyto problémy bych měla začít řešit já, jako zdravotník a měl by o tom vědět hlavní vedoucí a také bychom měli informovat rodiče dítěte.“ (R3)

„Ano mám, na předminulém táboře se nám např. stalo, že nám zatíkal do střechy. Vzpomínám si, že jsme měli problém i s rozbitou postelí, a to vedoucí vyřešili. Hlavní vedoucí by měl řešit, především vědět o těchto problémech.“(R4)

„Setkal jsem se s problémem a nevěděl jsem, jak ho řešit.“(R5)

. Všichni respondenti uvedli, že se již na předchozích táborech setkali s problematickými situacemi. R1 se setkala na táboře s krádeží. Podle ní by o této situaci měl vědět hl. vedoucí, který by to měl s pomocí ostatních vedoucích vyřešit. R2 uvedl, že se na minulých táborech setkal z mnoha problematickými situacemi. Podle něj by o všech situacích měl vědět hlavní vedoucí a s pomocí ostatních vedoucích tyto problémy vyřešit. R3 se setkala s problémovou situací o které by měla nejprve vědět ona, poté hlavní vedoucí, ale také rodiče, protože se jednalo o zdravotní problém. R4 také ve své výpovědi popisuje problematické situace se kterými se setkala. Jako všichni předešlí respondenti se i R4 shoduje s tím, že by o těchto problémech měl vědět hlavní vedoucí a popřípadě je i vyřešit. R5 uvedl, že problematickou situací, se kterou se setkal, musel vyřešit sám a bohužel nevěděl jak na to.

Problematické situace, obavy, očekávání – Nastaly na táboře nějaké překvapující situace u dětí?

Tabulka č. 15: Nastaly na táboře nějaké překvapující situace u dětí?

R1	Zranění, nemoc, stesk po rodičích, skryté negativní vlastnosti dětí
R2	Ranní rozcvičky, těžší motivace dětí, děti jsou nepořádní
R3	Uplakaná a tvrdohlavá holčička
R4	Máme hodně dětí, dovolování si na vedoucí
R5	Dětem chybí pozornost, nejsou líní, jak to na první pohled vypadá

„Ano, zranění, nemoc, stesk po rodičích, skryté negativní vlastnosti dětí.“(R1)

„Překvapilo mě, že se hodně dětem nechce na ranní rozcvičky. Poslední tábory se zhoršuje i motivace dětí a přemýšlím, jak to řešit. Také jsem si vzpomněl, že děti jsou nepořádné, ale to mě ani nepřekvapuje.“(R2)

„Vzpomínám si na první rok, kdy jsme na táboře měli holčičku, která byla uplakaná a tvrdohlavá, ale další rok se strašně změnila. Hodně se za ten rok změnila, a to mě překvapilo.“
(R3)

„Myslím si, že na táboře máme hodně děti, když bych to porovnávala s ostatními tábory, na kterých jsem byla. I přesto mě někdy zarazí, jak jsou některé děti odhodlané vyjít proti vedoucím a dovolovat si na ně.“(R4)

„Dětem chybí pozornost, aby s jim někdo věnoval a blblul s nimi. Takže mě překvapuje to, že děti nejsou tak líní, jak se tváří na první pohled.“(R5)

Každý z respondentů uvedl, s jakými překvapujícími situacemi u dětí se setkal. R1 odpověděl velmi stručně, že se setkal se zraněním, steskem po rodičích a se skrytými negativními vlastnosti dětí. R2 překvapilo, že už se dětem moc nechce chodit na ranní rozcvičky a je těžší je motivovat. Také přiznal podcenění ze strany vedoucích u případu, kdy se jim dítě zatoulalo k potoku, protože mělo rádo vodu. R2 ve svém rozhovoru také popisuje nepořádnost dětí a způsob, kterým jsou za něho na táboře hodnoceni. R3 ve své výpovědi vzpomíná na tvrdohlavou a uplakanou holčičku. R4 odpověděla, že jí překvapuje, že jsou některé děti odhodlané vyjít proti vedoucím a dovolovat si na ně. Děti z tábora hodnotí jako poslušné. Naopak R5 překvapilo, že děti nejsou tak líní, jak se na první pohled zdá, ale rádi se zapojují do her a ostatních činností.

Problematické situace, obavy, očekávání – Máš nějaké obavy z tábora?

Tabulka č. 16: Máš nějaké obavy z tábora?

R1	Aby se nikomu nic nestalo, ztráta dětí při cestování, finance, přehnané požadavky ze strany rodičů
R2	Špatný rozbor vody, zranění, zdravotní problémy
R3	Hygiena, úraz – příjezd sanitky
R4	Finanční stránka, že se dětem nebude tábor líbit
R5	Někomu se něco stane, nepřipravený program pro mokrou variantu

„Ano mám, a to, aby se někomu něco nestalo, aby se nám někdo neztratil po cestě např. ve vlaku. Také aby vyšly finance, aby některý z rodičů neměl přehnané požadavky na péči o dítě, které by bránili klidnému průběhu tábora.“(R1)

„Vím, že hlavnímu vedoucímu volali z hygieny, že v dubnu dělali rozbory vody a ty nejsou přípustné, nevyšly dobře. Jinak jsou vždycky nepříjemnosti, když je nějaké zranění nebo zdravotní problém, to bych považoval za nejhorší.“(R2)

„Ano, mám. Například s hygienou, nikdo nechce, aby přijela. Vždycky jsem měla a mám strach z toho, že se stane vážný úraz a musela by přijet záchranka.“(R3)

„Ano, mám. Z letošního tábora mám obavy především z finanční stránky, protože ceny šly hodně nahoru. Ještě větší strašák je ten, že se dětem tábor nebude líbit.“(R4)

„Mám obavu z toho, že se někomu něco stane. ... Třeba teď se toho bojím hodně, protože se na tábor plánuje jedna hra, a ta musí být venku a musí být bez deště. Takže pokud si člověk nenaplánuje mokrou variantu, tak je problém.“(R5)

Čtyři z pěti dotazovaných respondentů odpověděli, že mají obavy ze zranění, nebo z úrazu a bojí se, aby se nikomu nic nestalo. R1 má navíc obavu z toho, aby se nikdo neztratil po cestě na tábor, aby vyšly finance, a aby rodiče dětí neměly přehnané požadavky na péči o dítě. R2 se kromě zranění a zdravotních problémů také obává špatného rozboru vody na chatě, na kterou se mají o prázdninách s táborem vydat. R4 má také strach z vážného úrazu a obává se příjezdu hygieny. Naopak R4 má obavy z toho, aby vyšly finance, a aby se dětem tábor líbil. R5 se shoduje s R1, R2, a R3 v obavě, že se někomu něco stane. Také se obává připravené složitější hry, která nemá mokrou variantu.

Problematické situace, obavy, očekávání – Jak bys hodnotil/a svoji únavu během tábora, jaké jsou tvé limity?

Tabulka č. 17: Jak bys hodnotil/a svoji únavu během tábora, jaké jsou tvé limity?

R1	Být vedoucí je unavující, není to dovolená
R2	Náročné, střídání vedoucích v odpočinku

R3	S přibývajícimi dny stoupá únava, limity nemám
R4	Únavu se snažím nedávat najevo
R5	Dobrý tým vedoucích, člověk by neměl jezdit na tábor s limity

„Jako vedoucí vnímám svoji zodpovědnost za zajištění prakticky nepřetržité péče velké skupiny dětí, což je velmi unavující. Být vedoucím na táboře rozhodně není dovolená.“(R1)

„Je to náročné. Na co jsme si také zvykli s vedoucími, aby na každého ta únava nedopadla na táboře moc, protože je to opravdu vyčerpávající, tak třeba každý den jdou cca dva vedoucí v poledním klidu na chvílku odpočinout.“(R2)

„S přibývajícimi dny stoupá únava. Bohužel žádné limity nemám, protože když jsem na posledním táboře měla teplotu, tak jako zdravotník musím fungovat neustále, nikdo to za mě neudělá.“(R3)

„Jinak si myslím, že mám v tomhle tuhý kořínek, únavu cítím, ale snažím se to nedávat najevo.“(R4)

„Tady je důležité, aby měl člověk dobrý tým vedoucích. Když člověk vyloženě nemůže, tak je zastoupený, ale nemělo by to být každý den. Člověk by tam neměl jezdit s nějakými limity, musí počítat s tím, že se tam překoná.“(R5)

I v této otázce se respondenti shodli na tom, že být vedoucím na táboře je náročné a cítí únavu v různých kategoriích. R1 přiřazuje únavu k nepřetržité péči o velkou skupinu dětí. R2 hodnotí svoji únavu na táboře jako náročnou a kompenzuje si jí dostatečným odpočinkem po skončení tábora. R3 uvedla, že s přibývajícimi dny stoupá únava a žádné limity nemá, protože ji v její práci zdravotnice nikdo nezastoupí. R4 popisuje, že únavu cítí, ale snaží se ji nedávat najevo. Podle R5 nemůžeme přemýšlet nad tím, jaké máme limity, nebo kdy si konečně odpočineme, protože odpočinek nastane až přijede domů. Na pojmy únava a odpočinek je poukazováno v podkapitole **Volný čas, únava a odpočinek**.

Problematické situace, obavy, očekávání – Co očekáváš od realizace tábora?

Tabulka č. 18: Co očekáváš od realizace tábora?

R1	Dobry pocit, to, co dělám, dělám pro děti, naplňuje mě to
R2	Odpočinek pro vedoucí, hodně zážitků pro děti
R3	Náročnost, větší poznání účastníků tábora
R4	Žádné peníze, radost dětí, větší zapojení ostatních vedoucích
R5	Žádné finanční ohodnocení, žádný odpočinek ani dovolená, hodně zážitků pro děti

„Od tábora očekávám dobrý pocit, že jsem udělala něco pro děti z farnosti. Od realizace tábora očekávám, že to, co dělám, dělám pro děti, a to mě naplňuje.“(R1)

„Odpočinek pro vedoucí a hodně zážitků pro děti. I když říkám odpočinek, tak je to velmi náročné, ale člověk si odpočine zase jinak od běžného života, kdy chodí do práce.“(R2)

„Rozhodně to bude náročné, jako každý rok. Čekám od toho větší poznání účastníků tábora.“(R3)

„Neočekávám od toho žádné peníze. ... A přála bych si, aby to tak brali i ostatní vedoucí – že tábor není dovolená, na tábor se jede proto, aby se těm dětem udělala radost.“(R4)

„Vzhledem k tomu, že jezdím zdarma, tak neočekávám finanční ohodnocení, neočekávám ani odpočinek a dovolenou. Beru to tak, že můžu udělat něco pro děti, aby měly zážitky, a to mě moc baví.“(R5)

Dva z pěti respondentů odpověděli, že od realizace tábora nečekají žádné finanční ohodnocení. R1 očekává od realizace tábora dobrý pocit, že udělala něco pro děti z farnosti, a to ji naplňuje. Pro R2 je realizace tábora příjemným, ale náročným odpočinkem od běžného pracovního života. R3 očekává větší poznání účastníků tábora. R4 očekává od realizace tábora větší zapojení ostatních vedoucích a neočekává žádné finanční ohodnocení. R5 uvedl, že neočekává žádné finanční ohodnocení, žádný odpočinek ani dovolenou, ale naopak očekává spoustu zážitků pro děti.

Problematické situace, obavy, očekávání – Co bys udělal/a pro to, aby byla realizace tábora úspěšná?

Tabulka č. 19: Co bys udělal/a pro to, aby byla realizace tábora úspěšná?

R1	Odnést si zážitky, vědomosti, setkávání s kamarády, nová přátelství
R2	Spokojenost dětí, co největší shoda vedoucích, neměnit rozhodnutí během tábora
R3	Děti odjíždí z tábora spokojené a rádi se vrací, vhodně zvolené téma a hry, až na konci tábora zjistíme spokojenost dětí = úspěšnost tábora, zpětná vazba rodičů
R4	Maximální věnování se dětem, více reflexních schůzek s vedoucími a dětmi, parta lidí, dobrá komunikace, děti, táborový duch
R5	Zpětná vazba od dětí, spokojené děti, dobrá příprava zábavy a her pro různé věkové kategorie

„Pro mě je nejdůležitější, aby si děti odnesly z tábora co nejvíce zážitků a vědomostí a nepřijely z tábora domů s tím, že vlastně neví, jak se měly na táboře. Líbí se mi, že se tam všichni setkávají se svými kamarády, popřípadě vznikají nová přátelství.“ (R1)

„Jako úspěšný tábor si představím to, že když je konec tábora a je to na dětech vidět. Kdy jsou nadšené a netěší se ani domů. Ale jinak z pohledu hlavního vedoucího, nebo jen vedoucího se mi nejvíce líbí, když je vždycky stoprocentní shoda, ale ta není nikdy. ... Když už se teda k nějakému rozhodnutí dojde, měli by za ním stát všichni, a ne ho oběhem tábora měnit.“ (R2)

„Takže úspěšný tábor se stává tím, když děti odjíždí z tábora spokojené a rádi se k nám na tábory znovu vrací. Je potřeba mít vhodně zvolené téma a hry udělat co nejlepší, aby to děti zaujalo. Takže vlastně až na konci tábora zjistíme, zda byl úspěšný, když děti odjíždí domů spokojené a s úsměvem na tváři. Taky je pro mě důležitá zpětná vazba rodičů na tábor.“ (R3)

„... Jestli tam jedu pro to, abych se maximálně věnovala dětem, nebo si tam jedu odpočinout. S vedoucími bych si udělala více reflexních schůzek nebo reflexe zapojila do pravidelných schůzek. Zapojila bych i více reflexe od samotných dětí. Myslím si, že za úspěšným táborem stojí parta lidí, co to chce dělat, co spolu dobře komunikuje a jede tam kvůli dětem a mají táborového ducha.“ (R4)

„Zpětná vazba na dětech. Úspěšný tábor by se měl stavět na tom, že děti jsou spokojené. ... Připravit, co nejlepší zábavu, různorodé hry vhodné pro všechny věkové kategorie.“ (R5)

U této odpovědi můžeme vidět, že každý respondent odpovídal velmi individuálně. R1 očekává od realizace tábora krásně strávený týden, ze kterého si děti odnesou zážitky, vědomosti a nová přátelství. R2 si jako úspěšný tábor představí ten, ze kterého děti odjíždí spokojené a nadšené. Za úspěšný tábor také považuje ten, na kterém bude největší shoda s ostatními vedoucími. Pro R3 je důležité, že děti odjíždějí z tábora spokojené a rádi se na tábor zase vrací. Důležité je vhodně zvolené téma a hry. R3 si myslí, že úspěšnost tábora zjistíme až po ukončení tábora podle spokojenosti dětí. Také je pro R3 důležitá zpětná vazba rodičů dětí. R4 by se pro úspěšnou realizaci maximálně věnovala dětem a pořádala by více reflexních schůzek s vedoucími i dětmi. Pro úspěšnost je také podle R4 dobrá komunikace, parta lidí a táborový duch. Podle R5 by se měl úspěšný tábor stavět na tom, aby byly děti spokojené. A co pro to udělat? Především připravit co nejlepší zábavu a hry. Podle R5 recept neexistuje, ale prioritní je pro něho spokojenost dětí, než stoprocentní výsledek her.

6 Výsledky výzkumu a diskuse

Kvalitativní výzkum měl za cíl odpovědět na výzkumné otázky. První otázka zněla: „**Co obsahují organizační záležitosti?**“. Z odpovědí vyplývá, že po organizační stránce by větší část vedoucích začala s přípravou tábora rok dopředu s pravidelnými schůzkami minimálně jednou a maximálně třikrát do měsíce. Příprava tábora by měla začínat především výběrem a rezervací chaty, termínem tábora, určením ceny a tématu tábora. Hlavní vedoucí a zdravotnice si musí zajistit všechny potřebné dokumenty. Také by se měly na schůzce provádět zápisy, u kterých zapisovatel provede kontrolu a sdílí je s ostatními vedoucími. Optimální počet dětí na táboře by měl být okolo třiceti dětí, maximálně třicet pět a počet vedoucích k tomuto počtu je deset, maximálně patnáct. Šetření také ukázalo, že více jak polovina vedoucích má zkušenosti ze získávání sponzorských, nebo finančních darů.

Další otázkou bylo: „**Jaké jsou podle vedoucích vhodné prostorové podmínky pro pořádání tábora?**“. Respondenti měli možnost porovnat dvě chaty, na kterých organizovali tábor s farností Laškov. Pro chatu Orlí hnízdo se rozhodli dva respondenti z důvodu, že byla chata v klidném prostředí, byla tam kaple a lepší uspořádání místností a dobrého zázemí. Pro skautské centrum v Domašově se rozhodli také dva respondenti, u kterých vyhrálo prostředí okolo chaty, kde se nachází potok a les. Poslední respondent se ve výběru nedokázal rozhodnout.

Následovala otázka: „**Jakým způsobem probíhá tvorba programu a zpětná vazba?**“. Většina dotazovaných se shodla, že při tvorbě programu je nutné přihlížet k věkové sestavě dětí a jejich schopnostem. Při tvorbě programu je také důležité okolí chaty a její terén, na kterém se plánují hry. Nemělo by se zapomenout na cíl a téma tábora, odpočinkový den a řád tábora. Při tvorbě programu je velmi důležité sestavit dobrou skladbu her. Respondenti uvádí, že děti mají nejvíce rády bojové hry a také hry, ve kterých jsou zapojeni všichni hráči včetně vedoucích. Všichni dotazovaní se shodli na tom, že jsou spokojeni s hodnocením dne a zpětnou vazbou, kterou již mají na táboře zavedenou.

Čtvrtou otázkou bylo: „**Jaké jsou vztahy mezi účastníky tábora?**“. Většina respondentů se shodla, že komunikace mezi vedoucími vážne a měla by se zlepšit. Podle respondentů vážne komunikace jen u některých jedinců, kterým chybí motivace a přidaná hodnota pro větší zapojení se v plánování a přípravě tábora. U otázky, podle jakých pravidel hledají nové vedoucí většina zareagovala udivením, že o žádných pravidlech neví. Pro respondenty bylo důležité, aby noví vedoucí splňovali minimální věk a účastnili se alespoň jednoho tábora v pozici dítěte.

Noví vedoucí by měli ukázat, jaké mají dovednosti a co by mohli jako vedoucí předat dál v budoucí organizaci tábora. Spolupráce mezi vedoucími stále vážne kvůli komunikaci. Hlavní vedoucí by měl o všem vědět, rozdávat potřebné informace a rozhodovat důležité situace. Z výpovědí respondentů jsem usoudila, že tomu tak není. Vztahy a vzájemné požadavky mezi vedoucími a kuchaři jsou na velmi dobré úrovni.

Poslední otázka byla: „**V čem vidí vedoucí problematické situace, obavy a očekávání tábora?**“. U všech respondentů můžeme z výpovědí usoudit, že každý z nich se setkal s problematickou situací na táboře. Jednalo se např. o krádež, zdravotní problém, špatný rozbor vody, finance, zatékání do střechy, neshody mezi vedoucími apod. Respondenti se shodli na tom, že o všech vyjmenovaných situacích by měl jako první vědět hlavní vedoucí, který by měl tyto situace dále řešit s ostatními vedoucími, popř. s rodiči. Na táboře také nastaly překvapující situace jako bylo např. zranění, nemoc, stesk po rodičích, skryté negativní vlastnosti dětí apod. Všechny tyto situace dětí byly pro respondenty překvapující. Z výpovědí jsme také mohli zjistit, že respondenti mají obavy především ze zranění, ztráty dětí, špatného rozboru vody, příjezdu hygieny, ale mimo jiné mají starost o finanční stránku tábora. Respondenti se také shodli na tom, že tábor rozhodně není dovolená a pocit únavy pociťují v různých stupních.

Podobné výzkumné šetření provedla Tereza Slaninová (2023) ve své bakalářské práci, která se zabývala letními tábory z pohledu vedoucích. V tomto šetření provedla kvalitativní výzkum se čtyřmi respondenty – vedoucími tábora. Z šetření vyplývalo, že tábory jsou pro respondentky důležité z hlediska kolektivu, ve kterém jsou lidé, kteří si rozumí a vznikají mezi nimi přátelské vztahy (Slaninová, 2023, s. 52). V mém výzkumu jsem došla k závěru, že mezi některými vedoucími vážne komunikace a měla by se zlepšit. Kvůli komunikace vážne i spolupráce mezi vedoucími. Slaninová (2023, s. 54–55) uvádí, že pro respondenty je zpětná vazba od dětí povzbuzující a oceňující. Stejně tak je pro ně velká odezva, když se děti vrací zpět na tábor. Z analýzy mých výpovědí vyplývá, že respondenti očekávají od realizace tábora úspěšný týden, ze kterého si děti odnesou co nejvíce zážitků a budou odjíždět spokojené. Dále ve svém šetření Slaninová (2023, s. 57) uvedla, že pozice hlavního vedoucího je fyzicky i psychicky náročná. Zorganizovat tábor je celoroční práce, při které se hl. vedoucí dostávají do nepříjemných situací, kdy musí šéfovat svým kamarádům.

Respondentům tábor především přináší útek od každodenní reality, kdy nemusí řešit problémy s okolním světem, ale také svobodu při tvorbě programu a osobní růst. Tábor je pro ně místem odpočinku, kde dokážou žít přítomným okamžikem a odtrhnout se od reality (Slaninová, 2023). V mém šetření se respondenti shodli, že od realizace tábora neočekávají finanční ohodnocení, odpočinek ani dovolenou. Naopak očekávají větší zapojení vedoucích do

tábora, spoustu zážitků pro děti a celkový dobrý pocit z tábora, který je naplňuje. Respondenti očekávají od úspěšné realizace tábora především krásně strávený týden, ze kterého si děti odnesou co nejvíce zážitků a vědomostí a budou z tábora odjíždět spokojené a nadšené. Důležitá je také dobrá parta vedoucích, která komunikuje a dokáže se shodnout při důležitých rozhodnutích.

Závěr

Tato práce se zabývá organizací dětského tábora z pohledu hlavního vedoucího. Jelikož má hlavní vedoucí s přípravou tábora nespočet starostí a velkou zodpovědností, mým cílem bylo dospět k výsledkům, co udělat pro to, aby byla realizace tábora úspěšná. K tomuto výsledku jsem dospěla pomocí praktické části.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části. V teoretické části jsem se zabývala pedagogikou volného času, vymezením pojmu, a charakteristikou volného času. Dále jsem se zabývala hrou jako hlavní metodou zážitkové pedagogiky, kde jsem vysvětlila principy zážitkové pedagogiky a definovala hru a její organizaci a přípravu. V předposlední kapitole jsem zmínila základní vyhlášky a předpisy, které jsou spojené s letními tábory. Poslední kapitola byla věnována pracovníkům zotavovacích akcí, kde jsem přiblížila jejich práva a povinnosti.

Cílem praktické části bylo realizovat výzkumné šetření pomocí kvalitativní metody. K tomuto šetření byli osloveni táboroví vedoucí z farnosti Laškov. Pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru byli vedoucí dotazováni na jejich zkušenosti s táborem, popřípadě byli doptáváni, jaké by provedli změny pro úspěšnější organizaci tábora. Výsledek výzkumného šetření ukázal, že každý z respondentů by provedl určitou změnu v organizaci tábora, ale v součtu všech odpovědí a názorů si troufám říct, že jsou vedoucí spokojeni s tím, jak je jejich tábor nastaven.

Domnívám se, že moje zpracované téma nabízí mnoho užitečných zkušeností a možný přínos pro budoucí plánování tábora. Ráda bych svou bakalářskou prací inspirovala všechny začínající vedoucí, ale především hlavní vedoucí, kteří zvažují tuto pozici vykonávat. Organizace tábora je sice náročná, ale po skončení úspěšně vedeného tábora, je spokojenost dětí, jejich radost a celkové nadšení, tou největší odměnou pro všechny vedoucí.

Seznam zkratek

apod.	a podobně
č.	číslo
hl. vedoucí	hlavní vedoucí
např.	například
popř.	popřípadě
tzv.	takzvaně

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BEZCHLEBA, Bohumír, (2012). *Hlavní vedoucí dětského tábora*. Brno: Mravenec, Tábor (Mravenec). ISBN 978-80-87447-21-5.
- BEZCHLEBA, Bohumír, (2013). *Oddílový vedoucí dětského tábora*. Brno: Mravenec, Tábor (Mravenec). ISBN 978-80-87447-27-7.
- BURDA, Jan, ŠLOSAROVÁ, Vladimíra a kol., (2008). *Tábory a další zotavovací akce*. Praha: NIDM MŠMT. ISBN 978-80-86784-59-5.
- ČINČERA, Jan, (2007). *Práce s hrou: pro profesionály*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1974-0.
- DRAHANSKÁ, Petra, (2020). *Učení prožitkem: jak postavit vaše rozvojové, výchovné a vzdělávací programy na prožitku*. Račice: Gymnasion. ISBN 9781234567897.
- FRANC, Daniel, SOBKOVÁ ZOUNKOVÁ, Daniela a MARTIN, Andy, (2007). *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-1701-9.
- HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, (2008). *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, (2010). *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-471-6.
- HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, (2011). *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0030-7.
- HANUŠ, Radek, CHYTILOVÁ, Lenka, (2009). *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2816-2.
- HARMACH, Jaromír a kol., (2004). *Tábory a jiné zotavovací akce: průvodce jejich přípravou*. Praha: IDM MŠMT. ISBN 80-86033-93-7.
- HOFBAUER, Břetislav, (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, ISBN 80-7178-927-5.
- HOFBAUER, Břetislav, KAPLÁNEK, Michal, (2010). *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7394-240-3.

- HRKAL, Jan, HANUŠ, Radek, SOBKOVÁ ZOUNKOVÁ, Daniela, (2013). *Zlatý fond her: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-506-6.
- HUIZINGA, Johan, (1971). *Homo ludens: o původu kultury ve hře*. Praha: Mladá fronta.
- KAPLÁNEK, Michal, (2012). *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KUTÝ, Jan, (2004). *Bezpečnostní pravidla činnosti s dětmi a mládeží*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR: Tiskové a distribuční centrum a Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP pro Českou radu dětí a mládeže. ISBN 80-86825-06-X.
- NEJEDLÝ, P., HVĚZDOVÁ, J., HVĚZDA, J., SCHLANGER, J., (1992). *Připravujeme tábor*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Práce. ISBN 80-208-0085-9.
- PELÁNEK, Radek, (2013). *Průručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0454-1.
- SLANINOVÁ, Tereza, (2023). *Letní tábory z pohledu vedoucích*. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce doc. MgA. Stanislav Studa, Ph.D.
- SPOUSTA, Vladimír, (1996). *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1274-9.
- STRAUSS, Anselm L., CORBIN, Juliet, (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce. ISBN 80-85834-60-x.
- ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára, (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír, SMĚKAL, Vladimír, (1995). *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido. ISBN 80-901737-9-9.

Internetové zdroje

- ČESKO. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 10. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>
- ČESKO. Vyhláška č. 106/2001 Sb., Ministerstva zdravotnictví o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 10. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-106>

VÁVRA, Jaroslav. Kolbův cyklus učení [foto]. In: *Metodický portál RVP.CZ* [online]. [Cit. 12.6.2023]. Dostupné z: <https://blogy.rvp.cz/educator/2017/04/18/kdo-umi-umi-kdo-neumi-uci/>

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Údaje respondentů
- Tabulka č. 2: Kdy je vhodné začít s přípravou tábora?
- Tabulka č. 3: Jak začínáš s přípravou tábora z tvého pohledu?
- Tabulka č. 4: Jaký počet dětí a vedoucích na táboře je pro tebe optimální?
- Tabulka č. 5: Máš zkušenosti se získáváním sponzorských darů a finančních příspěvků?
- Tabulka č. 6: Srovnej prostorové podmínky posledních dvou táborů. Kde se ti líbilo nejvíce a proč?
- Tabulka č. 7: K čemu je nutno přihlížet při tvorbě programu?
- Tabulka č. 8: Jaké typy her jsou podle tebe u dětí nejoblíbenější a proč?
- Tabulka č. 9: Jakou formou bys s dětmi vedl/a hodnocení dne, popřípadě hry?
- Tabulka č. 10: Jak bys hodnotil/a komunikaci mezi vedoucími?
- Tabulka č. 11: Podle jakých pravidel hledáte nové vedoucí? Souhlasíš s tím?
- Tabulka č. 12: Jak bys popsal/a kooperaci týmu – spolupráci?
- Tabulka č. 13: Jak bys popsal/a vztahy, vzájemné požadavky a spolupráci hl. vedoucího a oddílových vedoucích s kuchaři?
- Tabulka č. 14: Máš zkušenosti s problematickými situacemi na táboře? Kdo a jak by měl tyto problémy řešit?
- Tabulka č. 15: Nastaly na táboře nějaké překvapující situace u dětí?
- Tabulka č. 16: Máš nějaké obavy z tábora?
- Tabulka č. 17: Jak bys hodnotil/a svoji únavu během tábora, jaké jsou tvoje limity?
- Tabulka č. 18: Co očekáváš od realizace tábora?
- Tabulka č. 19: Co bys udělal/a pro to, aby byla realizace tábora úspěšná?

Seznam obrázku

- Obrázek č. 1: Kolbův cyklus učení

Anotace

Jméno a příjmení:	Magdaléna Sedláková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2023

Název práce:	Organizace dětského tábora z pohledu hlavního vedoucího
Název v angličtině:	Organization of a children's camp from the perspective of the main leader
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zaměřuje na úspěšnou přípravu a organizaci dětského tábora z pohledu hlavního vedoucího.</p> <p>V teoretické části je charakterizován volný čas, hra jako hlavní metoda zážitkové pedagogiky, dětský tábor a pracovníci zotavovacích akcí.</p> <p>Praktická část zahrnuje výzkum, který se skládá z polostrukturovaného rozhovoru s vedoucími dětského tábora ve farnosti Laškov.</p> <p>Na základě získaných dat bylo vytvořeno kódování, jehož výsledky byly následně shrnuty.</p>
Klíčová slova:	Volný čas, organizace, hra, tábor, děti, vedoucí
Anotace v angličtině:	<p>The bachelor's thesis focuses on the successful preparation of the organization of a children's camp from the capital.</p> <p>In the theoretical part, free time, play as the main method of experiential pedagogy, children's camp and recovery action workers are characterized.</p> <p>The practical part includes research, which consists of a semi-structured interview with the leaders of the children's camp in the parish of Laškov.</p>

	Based on the obtained data, coding was created, the results of which were then summarized.
Klíčová slova v angličtině:	Leisure, organization, game, camp, children, leader
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	59 stran
Jazyk práce:	Český